

ROMANIA
LEUPODIN

10. Telefon: 8-61. Elő-árak
 Havonta 110, negyedévre 40, fél-
 évre 600, egészévre 1200 lej. Két-
 évtől: Havonta 2, negyedévre
 6, egészévre 20 dollár. Hí-
 jelszavak díjazás szerint. Az "U
 SILENT" az erdélyi és bányászati és
 más egyéb politikai napilapj
 Cikkeink utánnomását csak a fo-
 rás megjelölésével engedjük meg.

TITKOS

Dr. Ramasetter Róbert
 Diszter 2. I. e.
 BUDAPEST

Ara 5 lej

Bérmontetien
 leveleket nem
 fogadunk el.
 — Kéziratok
 megőrzését és visszaküldését nem
 vállaljuk. Főszerkesztő: dr. Marton
 Ernő. Felelős szerkesztő: Jámor
 Ferenc. Bucuresti szerkesztő: Hát-
 szegi Ernő, Strada Cobaltescu 52.

Kedd, 1937. Január 12.

5697. EV. XX. EVF.
 TEBETH 29. 8. SZAM

Sulyos francia-német konfliktus a német rádiók álhírterjesztő trükkjei miatt

Fantasztikus német hírek délfrancia-országi szovjet-lázadáról és Marokkó francia megszállásáról

Francia lapvélemények szerint Németország a marokkói csapatzállásokat akarja fedezni a fantasztikus hírterjesztéssel. A francia jobboldal körében is nagy felháborodást keltett a hitlerista megtévesztési hadjárat

A francia kormány erélyes válasza készül a német rádió álhíreinek megcáfolására

A spanyol polgárháborúval kapcsolatos nemzetközi diplomáciai bonyodalmak egyre sulyosabb komplikációkkal fenyegetnek.

A benemavatkozás kérdése, mely Németországot elég közelről és elég kedvezőtlenül érintette, úgy látszik arra készítette a német kormányt, hogy az ellene felhozott vádak, hogy i. i. Francoékat sorkatonasággal támogatja és Spanyol Marokkót teljesen német befolyás alá akarja vonni, a francia kormány és vezérkar ellen emelt vádakkal parirozza ki.

Ez a vádemelés további sulyos bonyodalmakat okozhat és a végsőkig kiülezheti a francia-német ellentéteket a spanyol kérdésben.

A léghör a spanyol polgárháború körül egyre feszültebb. A német kormány hírharangja, mely arról számol be, hogy a francia kormány kezéből Dél-Franciaországban kicsuszott a hatalom, beláthatatlan következményekkel járhat.

Az újabb bonyodalmakkal kapcsolatos jelentéseink a következők:

német hírszolgálati iroda híradása, mely szerint Franciaország déli részében szovjetkötársaság alakult és a francia vezérkar Spanyol-Marokkó megszállását készíti elő, túl későn érkeztek Párizsba, úgy hogy a lapok nem fűzhetek kommentárokat ezekhez a „leplezésekhez”. Kétségtelen azonban, hogy ezt a „diplomáciai mesterkedést” úgy fogják fogadni, ahogyan illik.

Egyidejű berlini jelentés szerint „Franciaország háborút akar Marokkóban” cím alatt a Völkischer Beobachter azzal vádolja a francia sajtót, hogy kitalált hírek által katonai beavatkozást szükségesnek tevő helyzetet akar teremteni. A lap a francia sajtó szemere veti, hogy ezzel a kommunizmus érdekeit szolgálja.

Párizs, január 11. (Rador.) A teutani francia konzul jegyzékét intézett az ottani spanyol főbiztoshoz a Marokkóba való német beavatkozás ügyében. Valószínűnek tartják, hogy a főbiztos azonnal válaszolni fog.

Újabb angol jegyzék Berlinhez a beavatkozás ügyében

Berlini jelentés szerint a spanyol beavatkozás kizárására vonatkozó újabb angol jegyzéket ma nyújtották át az illetékes német fórumnak, amely azonnal megkezdte annak tanulmányozását.

A Havas egyidejű berlini jelentése szerint az angol jegyzéket német körök arra akarják felhasználni, hogy Angliát szembeállítsák Franciaországgal a spanyol politika kérdésében. Egyik francia lap állítása alapján, mely szerint Franciaországban 47.000 önkéntest toboroztak a spanyolok számára, német körök azt hangoztatják, hogy Franciaország nincs feljogosítva feltenni az önkéntesek kérdését Németországnak. Németországban elégtelennek tartják, ha Franciaországban hasonló intézkedéseket hoznak, mint Angliában. Német vélemény szerint egyedüli határozó intézkedés a francia-spanyol lehatározása és annak ellenőrzés alá helyezése lenne.

Nyilvánosságra hozták a portugál kormány választását is a benemavatkozás ügyében

A portugál kormány nyilvánosságra hozta választását a spanyol önkéntestoborzás kizárására vonatkozó francia-angol javaslatra. Portugália kijelenti, hogy elvben elfogadja az indítványozott intézkedéseket, de lezagezi, hogy ezt a kérdést nem szabad függetleníteni a beavatkozás többi vonatkozásaitól. A jegyzék fenntartja Portugália régebben is kifejezésre juttatott kifogásait a benemavatkozással szemben.

Egyidejű londoni kijelentés szerint a brit kormány tegnap párizsi, berlini, római, liszaboni és moszkvai követeihez utasításokat küldött a Spanyolországba küldendő önkéntesek partraszállásának megakadályozását hivatott intézkedésekről. A brit kormány kijelenti, hogy kész tanulmányozás alá venni minden olyan ellenőrzési rendszert, amely hivatva van a beavatkozást kizárni.

Egyébként az angol kormány szerdán minisztertanácsot tart, amelyen a spanyol kérdést, a nemzetvédelem és munkanélküliség problémáit fogják megvitatni. Valószínű,

(Folytatása a 10-ik oldalon)

A DNB fantasztikus hírei a délfranciaországi szovjetkötársaság közeli kikiáltásáról és Spanyol-Marokkó annektálásáról

A DNB német ügynökség tegnap éjjel a következő Párizsból keltezett táviratot továbbította:

„Jobboldali körökből szerzett értesülésünk szerint a francia vezérkar már régóta titkos tevéken dolgozik Spanyol-Marokkót illetően. Mivel ilyen tervek diplomáciai uton kell gondosan előkészíteni és mivel egyezre nem lehet Spanyol-Marokkó annektálását proklamálni, igyekeznek elterelni a figyelmet, Németországot vádolva hasonló szándékokkal, dacára, hogy e vádak a benemavatkozási politika vigjátékát játszzák.”

A DNB másik párizsi távirata így szól: „Perpignanból jelentik hiteltédemő forrásból, hogy ezen a vidéken a hatalom kicsuszott a törvényes hatóságok kezéből és kommunista potentátok markába került. A francia kormány már semmilyen ellenőrzést nem gyakorol. Hasonló eseményeket elentenek egész Dél-Franciaországból. A kommunista mesterkedéseknek hála, a spanyol kormány számára naponta küldenek mind nagyobb fegyverszállományokat és önkéntesek száma is, akik Spanyolországba szöknek. A francia hatóságok részéről már nem gyakorolnak semmilyen ellenőrzést a spanyol határon. A délfranciaországi kommunista köztársaság a megvalósulás utján áll, centruma Perpignan és a legsúlyosabb fenyegetésnek tekintendő. Ez a mozgalm a legrosszabb következményekkel járhat a francia köztársaság annálására, ha Franciaország más vidékeire is kiterjed.”

A nemzeti szocialista sajtóhadjárat háttére francia megvilágításban

A Havas ügynökség a következő megjegyzéseket fűzi a DNB fenti távirataihoz: „Ezeket a híreket felolvasták a német rádióállomásokon. A német hivatalos táviratiroda éjjelkor adta le ezeket a híreket aztán, hogy a Führer és Göbbels Berchtesgadenből visszatértek Berlinbe. E táviratok hangneme ugyanolyan éles, mint a nemzeti szocialista párt által a Szovjetunió el-

len intézett kirohanásban használt kifejezések. Nem fér kétség hozzá, hogy ezt a sajtóhadjáratot a Führer rendelkezése, a propagandaminisztérium utasításai alapján indították el. A táviratok szövege mutatja, hogy a nemzeti szocialisták vezérei kettős célt követnek. A náci-miniszterek már Nürnbergben sem titkolták el a népfőnt kormányai elleni ellenszenvüket és különösen a francia kormányra céloztak.

Németország szakadást akar előidézni a francia közvéleményben, még a jobboldaliak által sem hitt híreivel.

Másrészt a hivatalos kommentárok szerint Franciaország stratégiai műveletekre készül a spanyol népfőnt támogatása végett, amely északról fenyegeti Gibraltárt. E Franciaországnak tulajdonított fantasztikus terv célját maga a DNB ügynökség világítja meg, amikor fejtési a kérdést: „Mit gondol Anglia? Ime Anglia hűbérese lett Franciaországnak és annak szeszélyétől függ.” Németország e mesterkedése az első válasz az angol kormány azon törekvésére, hogy megoldja az önkéntesek kérdését.

Ez a sajtókampány, amit az újabb angol jegyzéknek Berlinben való átnyújtása előtt indítottak el, megpróbálja elválasztani egymástól Franciaországot és Angliát és előbb mentesíteni akarja Németországot minden felelősségtől.

Megjegyzendő különben, hogy a német kormány semmilyen cáfolatot nem adott ki azon londoni és párizsi hírekre, amelyek német csapatok marokkói jelenlétét jelezték. A ma reggeli német lapok csupán szidalmakkal válaszolnak a francia és angol lapok híreire. Felmerülhet a kérdés, vajon nem kell-e tovább menni és megtudni, milyen más célokat szolgál még ez a sajtókampány? A nemzeti szocialista rezsim történetében több olyan kampány szerepel, amelyeknek mindegyike külpolitikai színműtatványra vezetett. Vajon Németország nem-e fogja a fenti ürügyekre való hivatkozással a benemavatkozás Franciaország által való állítólagos megsértése miatt Spanyolországba küldeni a Franco tábornok által kért csapatokat?”

A Havas párizsi jelentése szerint a DNB

VILÁG TUKRE

Alexandrette — az ütközőpont

Az alexandrettei kérdés miatt támadt francia-török feszültség újabb nyugtalanító gyújtóanyagot dobott a nemzeti politika amugyis válságos légkörébe. A francia-török háború küszöbönálló kitöréséről elterjedt riasztó hírek erősen túlozták a helyzetet s a legújabb jelentések bizonyítják, hogy a kérdésnek ilyen elhárítása legalább is korai volt. Csütörtökön este Törökország követe, Saud bey megjelent Viénot francia külügyi államtitkárnál és ezen a találkozón elhárították a két kormány között támadt vita akut veszedelmét. A Quai d'Orsay folytatott megbeszélés értelmében a török kormány egyelőre eláll az alexandrettei kérdés erőszakos megoldásától és bevárja, hogy a népszövetségi tanács január 18-án kezdődő rendes ülészaka újabb erőfeszítést tesz a kérdés rendezésére. Az ügy tehát így katonai térről egyelőre diplomáciai síkra terelődött át, anélkül azonban, hogy az alexandrettei kérdést véglegesen megoldották volna, amit pedig a török kormány mindenáron ki akar erőszakolni. Alexandretteről, Nagy Sándornak az issosi győzelem emlékére alapított városáról, valamint Antiochiáról, az alexandrettei szandzsák másik ókori városáról a közeljövőben bizonyosan még sokat fogunk hallani...

Miben áll tehát az alexandrettei szandzsák kérdése?

Alexandrettet és kerületét a világháború után, a török birodalom felosztásakor az 1921 októberi francia-török szerződésben a francia mandátumigazgatás alá került Szíriához csatolták. 1936 őszén Franciaország megszüntette a mandátumigazgatást az új francia-szíriai szerződésben, a szerződés joghatálya azonban még nem emelkedett érvényre. A francia kormány lépésével egyidőben Törökország előállt a régi követeléssel, hogy az alexandrettei szandzsákot, amelyeknek lakossága túlnyomórészt török, vagy függetlenítsék, vagy pedig csatolják vissza Törökországhoz. A kérdéssel a népszövetségi tanács decemberi ülése is hosszasan foglalkozott, a nehéz problémát azonban nem tudta megoldani. Törökország mostani határozott fellépésének nyilvánvalóan az volt a célja, hogy a török követeléseknek a januári rendes tanácsülés előtt, katonai fellépés kilátásba helyezésével, sulyos és komoly nyomatókat adjon és ezzel a jólbevált eszközzel sürgesse a kérdés megoldását.

Az Alexandrette-re irányuló török törekvések korántsem szorítkoznak csupán Kemál pasa köztársaságának érdekköréire, hanem mögöttük a Közelkelet nagy problémáinak világpolitikai vonalait gyűrítik és keresztezik az itt érdekelt nagyhatalmak politikai és gazdasági érdekeit. Az alexandrettei szandzsáknak rendkívül fontos politikai, gazdasági és stratégiai állása van. Ott terül el Törökország és a palesztina-szíriai partvidék érintkezési pontján a Földközi tenger keleti medencéjének északkeleti szögletében, amelyet Alexandrettei-öböl néven ismer a földrajz. Alexandrette (törökül: Iskenderun) a földközítengeri kereskedelem egyik legfontosabb emporiuma, ahonnan Mezopotámia és a hires Bagdad-vasút felé nyílik meg a szárazföldi összeköttetés. A világháború befejezése után nagyszabású vetélkedés indult meg Anglia és Franciaország között a

Sziri kérdésként, minthogy tudva-levően a francia gyarmatpolitikának a 19. századba visszanyúló célja Szíria valamelyes megszerzése. Az 1920-as években feléledt III. Napoleon kedvenc terve s Franciaországnak az angolokkal ellentétben sikerült is megszerezni Szíria népszövetségi mandátumát. A cionista politika akkori erőfeszítései arra irányultak, hogy Szíria francia mandátum-területé legyen. Leon Blum, a zsidókérdésről írt cikkeiben gyakran hivatkozott is erre és fejezte ki hálóját a cionizmusnak a Franciaország érdekében tett erőfeszítéséért.

Ugyanakkor Anglia a Szezei csatornán keresztül vezetett tengeri ut mellé megteremtette a Palesztinán, Transzjordánián, Irakon és Perzsián át vezető szárazföldi összeköttetést Indiával. A volt török birodalom közeli birtokállományának angol-francia felosztása azonban nem tudta semlegesíteni az egymásba ütköző angol és francia érdekeket. A két nagyhatalom között heves versengés indult meg, hogy az iraki olajmezők gazdasági és kereskedelmi értékesítéséből a maguk részére minél nagyobb hasznot biztosítsanak. A franciáknak az volt a törekvése, hogy Alexandretből kiindulva, kiépítsék a szíriai-török határon végighúzódo híres német Bagdad-vasút félbemaradt Niszbín-Mosszul-Kalat Sergat szakaszát. A mosszuli olajmezőknek francia megközelítése az angolokat természetesen ellenállásra kényszerítette és a francia tervekett oly módon kereszteték, hogy helyette kidolgozták a nagyszabású Haifa-Bagdad vasutvonal, autótut és olajszöveték tervét.

Ami azóta, mint ismeretes, nagyrésztben meg is valósult.

Az olasz-abesszin háború és annak nemzetközi visszahatásai, amelyek lényegesen átalakították a közepetengeri hatalmi viszonyokat, fokozott mértékben arra készítettek Angliát, hogy a brit birodalom összeköttetéseit és támpontjait regenerálja. Ennek a nagyszabású politikának alkotórészei: az angol-iraki és az angol-egyiptomi szerződés továbbá Malta, Cyprus, Alexandria és általában az egyiptomi és palesztinai kikötők megerősítése és az angol-jugoszláv, az angol-görög és az angol-török jóviszony kiépítése. Az angol és olasz ellentétet feszültségét használták ki a palesztinai arabok az áprilisi zavargások kioldására és az ezt követő sztrájk megszerzésére. A hat hónapos sztrájk végeztével kiküldött királyi bizottság még mindig ílésezik Jeruzsálemben s a közben megkötött olasz-angol szerződés rendkívül kedvezően alakítja ki Anglia helyzetét a közelkeleten.

Ezzel egyidőben a Foreign Office fontos tárgyalásokat kezdett az arabok vezetőivel, akik a közelkeleti nagy arab birodalom megalapítására tett ígéret elárulását látták Anglia eddigi palesztinai magatartásában.

Nem valószínű azonban, hogy jelenlegi előnyös helyzetében Anglia teljesíteni fogja ezeket a követeléseket.

A közelkeleti nagy arab birodalom megalapításán és a Balfour-deklaráció felfüggesztésében, vagy legalább is enyhítésén kívül az arabok Szíriának is a nagy arab tömbhöz való kapcsolását követelik. Ezen a ponton érintkezik az alexandrettei kérdés a Közelkelet egyéb nagy problémáival.

Az angol-török viszony az olasz-abesszin háború, a montreuxi új Dardanella-egyezmény, VIII. Edward konsztinápolyi látogatása és az ahhoz kapcsolódó sűrű diplomáciai érintkezés nyomán újra visszakanyarodik azokra a tradicionális vágyokra, melyeken Anglia és Törökország a 19. században közösen haladt. A montreuxi egyezmény nemcsak a szovjetnek nyújt bizonyos, egyelőre meglehetősen korlátozott előnyöket a Földközi tengerre való kihajózás tekintetében, hanem elsősorban Törökországot juttatja kivételes hatalmi pozícióhoz a tengerszorosok mentén. Az Anglia támogatásával létrejött montreuxi egyezmény ugyanis háború esetére — ha Törökország maga is hadviselő fél — a hadihajóknak a tengerszorosokon való áthaladásának engedélyezését a török

kormány szuverén elhatározásától teszi függővé (jelenleg még ez — tekintettel a Moszkva-Ankara tengelyre — szintén előnyös a szovjetnek!). Ilyen módon azonban a Dardanellák kulcsa Törökország kezébe került. Törökország külpolitikai értéke ezzel óriási mértékben megnövekedett s Angliának egyre nagyobb érdekei fűződnek az angol-török jóviszony konszolidálásához. Ha figyelembe vesszük ezeket a körülményeket, semmiképpen sem foghatjuk fel fantasztikus beállításként a londoni Daily Heraldnak azt a tudósi-

tását, hogy a francia-török vitában Anglia támogatja Törökországot. Egyrészt azért, hogy törökbarátságának újabb bizonyítékát adja, másrészt pedig azért, hogy Alexandrette kikötője Angliával a közelkeleti politikában együttthaladó hatalom birtokába kerüljön. Arról is terjedtek el hírek: Anglia bizonyos szerepet kíván juttatni Törökországnak a mosszuli olajmezők körül, hogy Törökország ne legyen ráutalva a bakui szovjetorszag olajra... Január 18-án a Népszövetségre tehát újabb nehéz teherpróba vár.

Mit ír a nácisajtó a németországi korgó gyomrokról

A hitlerista lapok fel vannak háborodva a csehszlovákiai német kisebbségek ellen elkövetett „jogtalanságok” miatt

Berlin, január 11. Nagy az idegesség hivatalos körökben a német birodalomról külföldön megjelent hírek miatt, amelyek a birodalom egyre növekvő nyomorát ismertetik a külföldi közvélemény előtt. A lapok újévi számai már követelték a kormánytól, kutassák ki azokat a hirtorrásokat, amelyekből ezek a „koholmányok” elindultak. Ugyancsak az utóbbi napokban megjelent hivatalos sajtótermékek cáfolták azt is, hogy Danzigban az SS negyven vezető tagját letartóztatták volna. A lapok foglalkozva a Daily Telegraphnak azzal a cikkével, mely arról számol be, hogy Csehszlovákiában német-rajtaütéstől félnék, megállapítják, hogy ebben a csehszlovák kormány rossz lelkiismerete jut kifejezésre, mert „felháborító” jogtalanságokat követ el az ot-

tani német kisebbségek ellen.

A jogtalanságok ellen „küzdő” nácisajtó egyébként békeszándékát hangoztatja és a külföldi híresztelésekkel szemben a következő érvel hangoskodik:

Annai bizonyos — írják a lapok —, hogy korgó gyomorral másképp csinálnak politikát, mint jóllakottan. És Németország a gyarmatok és a nyersanyagellátás kérdésében tudatosan vetette fel a gyomorkérdést. Az is tény, hogy a német kazán nagy feszítőerőjű gőznyomás alatt van és hogy robbanás fenyeget, de nem szabad ezt Németország szemére vetni, hiszen a német közvéleménynek joga van tudni, hogy honnan származnak a deviza- és nyersanyagellátás nehézségei.

A maramuresi nemzeti parasztpárt nagy tüntetése a jobboldal ellen

Lazar Illés nagyszabású beszéde Viseul de Sus-on

Sighet, január 11. (Az Uj Kelet tud.) A nemzeti parasztpárt maramuresi szervezete röviddel ezelőtt újabb népfelvilágosító kampányt indított be, amelynek keretében a megye főbb centrumaiban népgyűléseket rendezett. Vasárnap délelőtt Viseul de Suson, a román-cseh-lengyel határ három nagyközségben közel ötezer főnyi tömeg vett részt a párt nagygyűlésén, amelynek vezérszónoka dr. Lazar Illés, a transzilvániai és banati parasztgárdák főparancsnoka igen érdekes politikai kijelentéseket tett.

„Parasztgárdákat szervezünk a jobboldalok kilengéseinek megfékezésére”

Dr. Lazar Illés bejelentette a viseuli gyűlésen, a párt központjától utasítást kapott arra, hogy Transzilvánia és Banat területén megszervezze a parasztgárdákat

a jobboldali szervezetek terrorista jellegű kilengéseinek megfékezésére és annak a reményének ad kifejezést, hogy két hónap alatt belülről jelentheti már a pártközpontnak, hogy a védőgárdák minden egyes megyében készenlétben állanak. A szervezési munkát Maramuresben, ebben a történelmi megyében kezdi meg, ahol a régi Maniu-gárdák kereteit kell csak kiszélesíteni.

Az egybegyűlt ifjúsághoz szólva dr. Lazar Illés kijelentette, hogy annak a fiatalágnak, amely a trón, a nemzet és a haza érdekeit tartja szem előtt, a nemzeti parasztpártban van a helye és nem a szélsőjobboldali, anarchisztikus organizációkban, amelyek a közérdeket összetévesztik a magánérdekkel. Szent meggyőződésem — mondotta dr. Lazar Illés — hogy egyedül a nemzeti parasztpárt az, amely ké-

Munkás Mozdó

Kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken 3, 6 és 9 órakor két világszenzáció, egy helyár: I.

Sí. Louis réme

Izgalmas kalandordráma. Főszerepekben: JAMES CAGNEY és PATRICA ELLIS.

II.

A szájhős

Az évad legjobb vígjátéka. Fősz.: JOE BROWN és ANN DVORAK. Szombaton, január 16-án bál miatt nincs előadás.

pes az országot kimenteni abból az immoralitásból, amelyben ma van.

„Disszidenseink ma már belátták tévedésüket”

A belpolitikai helyzet változása után dr. Lazar Illés Vaida Sándorra és híveire célozva kijelentette, hogy mindazok, akik röviddel ezelőtt okkult erők befolyására, önös érdekből elhagyták a nemzeti paraszt pártot, ma már belátták tévedésüket és sajnálják elhibázott lépésüket.

Mikor volt Vaida Sándor őszinte?

Lazar Illés ezután Vaida Sándor akciójáról beszélt:

— Hogyan van bátorsága Vaidának, egykori ideálunknak, ahhoz, hogy ismert cinizmusával felhívást intézzen a nemzet-hez az összes hazafias erők egyesülésére, amikor eljátszotta szegyetlenes játékaif és megsemmisített egy negyven éves barátságot?

— Mikor volt Vaida Sándor őszinte?

1931 július 4-én megtartott nagyszabású beszédében azt mondta nekünk, hogy Maniu Gyula a román nép összes jótulajdonosságait szintetizálja magának, vagy pedig Dejen volt őszinte, amikor azt mondta, hogy Maniu egy szemtelen ipokrita és haszontalan (ticálos). Illetve legutóbb amikor azt jelentette ki Vaida, hogy Maniu tulzoltan moralista.

— Ami Vaida Sándor programját illeti: „proporcionalizmus és le a zsidókkal”, azt elsősorban saját környezetében kell megvalósítani, főleg pedig legelkezebb híveinél, Tileanál, Hateganunál és Mircea Vaidánál és a vajdista vezéreknél is.

Dr. Lazar Illés ezután rendkívül éles támadásokat intéz maramuresi liberális és vajdista vezérek ellen, akiknek zsidókhöz való üzleti összeköttetéseit „leplezi le”, majd Cuzával és Gogával foglalkozott.

A külpolitikai helyzetről szólva dr. Lazar Illés megállapítja, hogy Gogák kalandokba akarják sodorni az országot, németbarát külpolitikát követnek, amely háboruba sodorja az országot és veszélyezteti a nemzeti integritást.

Dr. Lazar Illés ezután a jobboldali pártok politikájáról beszél és megállapítja, hogy hazafiasságuk hamis, majd rendkívül éles támadásokat intéz a kormány ellen, amelyről kijelenti, hogy semmit sem tett a parasztság érdekében és amely már rövidesen távozni fog. Remélem, elérkezik az idő, amikor a fal mellé állíthatjuk a nemzet árulóit.

A többi szónokok után dr. Lazar Illés felolvasta azokat az üdvözlő táviratokat, amelyeket a gyűlés az uralkodóhoz, Maniuhoz, Mihalachehoz, dr. Lupuhoz és Popovici Mihályhoz intézett.

Judecătoria Rurală Cluj

No. C. 1130—1936.

Idézés hirdetésmény útján

A polgári perrendtartás 174 és 176 art. alapján megidéztek az Altruista Bank, illetve a „Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége”, amelynek székhelye az országban és Magyarországon ismeretlen s amelynek gondnoka dr. Ioan Pop cluj ügyvéd, hogy ezen hatóságok előtt a 41. szobában jelentkezék 1937 évi január hó 28-án d. e. 9 órakor, alperesi minőségben, egy bekebelezésre alkalmas okirat kiadása végett, a keresetben kimutatott patai 491. sz. tjkben foglalt ingatlanra vonatkozólag Cluj, 1936. évi december 8-án. Judecătoria: Teodorescu s. k. grefier: E. Geormaneanu s. k. A kiadvány hitelűl: Olvashatatlan aláírás s. k.

NEZZE MEG SZÉP LAKÁS. BOLDOGSÁG.

SZERKELVÉNY és IRÉTI

bütorgyár r.t. állandó kiállítását

BUCUREȘTI TGMUDÉS

TACHE IANESCU

KINÁRSÁGOK VÁNDORJÁRA MEGMUTATÁSOKAT EREDETI RASZAMUNAL

SELECT MOZGÓ

SHAKESPEARE világhírű darabja, főszerepekben:

Norma Shaerer, Leslie Howard

Csüförtöki kezdettel: **ROMEO és JULIA**

A film bemutatóra került a salzburgi ünneprejekken!

A romániai antiszemitizmus hetvenéves története

III.

A HETEDIK PARAGRAFUS

A berlini kongresszus az új országra kényszeríti a zsidók egyenjogúsítását. Az ingadozó Ion Bratianu

Petre Carp beszéde eldönti az egyenjogúsítási vitát

A romániai zsidóság legjelentősebb korszakához értünk. 1877-ben vagyunk. Az európai légkör ismét borús és a külügyi hivatalokban már számítgatják, hogy mikor fog kitörni az orosz-török háború.

Oroszország a krími háborúból súlyos veszéssel kerül ki, a pétervári külügyi hivatalban látják, hogy a megcsorbított tekintélyt valamiképpen helyre kell útni s így a régi recept szerint

az ottomán birodalom keresztény népeit igatják a Porta ellen.

Orosz ügynökök járják be Boszniát, Hercegovinát és Bulgáriát, de Szerbiában és

Romániában is kedvező hangulatot igyekeznek teremteni egy esetleges török háború mellett.

Az európai nagyhatalmak azonban nem nézik jó szemmel az orosz készülődést. Megmozdul a nagy diplomáciai gépezet és 1877 március 19-én Londonban összejül a nagyhatalmi konferencia, hogy végső kísérletet tegyen az orosz-török ellentétek likvidálására. De az oroszok semmiesetre sem akarnak békét, a konferenciát fumigálják és a tanácskozások eredménytelenül zárulnak. II. Sándor cár csak ezt várja és 1877 áprilisában hadat üzen Törökországnak.

kényszerítették a zsidók egyenjogúsítását, de ugyanekkor olyan elkéseredést plántáltak a románság lelkébe, melyet csak hosszú évtizedek gyomláhattak ki, de sosem teljesen.

Meg kell érteni a helyzetet. Amikor Berlin ráoktrojálja akaratát a kis Romániára, az ország már tele van duzzadó energiákkal, az alig visszanyert függetlenség belső feszítő erejével és túlzó optimizmussal. Ilyen hangulatban minden látszólagos, vagy tényleges sérelem hatványozottan csap

viszza, a közvélemény okkal, ok nélkül fel-felszisszen és érthető gyanakvással, minden külföldi beavatkozásban függetlenségének durva megsértését látja. Ez a gravamenális hangulat uralja az ország vezető rétegeit s ebben a légkörben kell az alkotmány módosítást végrehajtani és a zsidók egyenjogúságát elismerni.

Nincs és nem is lehet mód kimutatni, hogy mi történt volna, ha a berlini kongresszus nem ül össze és Romániára nem kényszerítik rá a zsidók egyenjogúsítását, de az a tény, hogy a kongresszus összejött és Romániára ténylegesen rákényszerítették ezt a lépést, kitörőhöz nem és alig felbecsülhető nyomot hagy a zsidóság további sorsának alakulásában. C. Gane véleménye szerint a románság soha, egy pillanatra sem felejtette el, hogy

kényszerből, erőszaknak engedve, szinte terror alatt rendezték a zsidóság helyzetét s utólag bármilyen excessusok is voltak, belsőleg mindig azzal igazolták, hogy „ha rajtunk mulik, mi még most sem ismerjük el egyenjogúsítást a zsidóságot.”

Nem győzzük hangoztatni a lélektani hatások döntő jellegét, de hagyjuk most ezt és nézzük meg, miképpen folyt le az egyenjogúsítás a valóságban.

Románia beavatkozik a háborúba

Eleinte változó szerencsével folyik a harc, de Európa legnagyobb megdöbbenésére az oroszok, akik a „kereszténység megmentésének” jelszavával indultak harcba, nem tudnak döntő győzelmet kicsikarni, sőt ügyük egyre rosszabbul áll.

Bucurestiben vegyes érzelmekkel figyelik a háborút. Az államférfiak nagy része szeretne semleges maradni, míg I. Károly a beavatkozás mellett van. Izgalmas tanácskozások kezdődnek s végül is I. Károly meggyőzi miniszterelnökét Jon Bratianut, s Románia hadat üzen Törökországnak. Közben Szerbia is beavatkozik a háborúba, a minden oldalról szorongatott törökök nem tarthatják magukat és hamarosan megkötik az adrianopoli fegyverszünetet, majd a san-stefanoi békét.

Alig fejeződik be a harc, amikor Romániát máris keserű csalódás éri. Oroszország semmilyen ígértét nem tartja be, jogot formál Basarabiára s a nemrég még szövetséges államok között a viszony a lehető legmervebbé válik. Oroszország kétszínű játéka óriási elkéseredést szül az országban, a belpolitikai szenvedélyek ismét fellángolnak s a kormányt elkéseredett támadások

érik, amiért félre nem magyarázható előzetes megállapodás nélkül beleavatkozott a háborúba.

Az ellenzék követeli, hogy a berlini béke kongresszuson Bratianu ne is képviselhesse az országot, de a politikai harcokban edzett agg miniszterelnök maga alá gyűri az ellenzékét s Kogalniceanuvál ő megy ki Berlinbe.

A berlini kongresszus döntő fordulatot jelent Románia és a román zsidóság történetében. Dél-Basarabiát Oroszországnak kell adni s cserében Románia megkapja Dél-Dobrogeát és a Duna deltáját. A nagyhatalmak elismerik az ország függetlenségét és a „Románia” nevet is, de ellenszolgáltatásul, a kor humanista szellemének jegyében követelik, hogy

Románia módosítsa alkotmányának 7-ik paragrafusát, mely megtiltja, hogy zsidók és mohamedánok az ország teljes jogu állampolgárai lehessenek.

Bratianu megpróbál szembeszállni ezzel a követeléssel, de ellenkezése teljesen hiábavaló és a berlini kongresszus nem módosítja meg elhatározását.

A hírhedt 7-ik paragrafus

A berlini kongresszusról hazatérő Bratianu és Kogalniceanu fagyos légkörben, halálos csendben fogadja az ország és a főváros. Mintha álomból ébrednének az emberek, nem értik, hogy Basarabiát miért adták Oroszországnak, miért nem méltányolták Románia háborus érdemeit s miért alázták meg az országot. Amikor még az is nyilvánosságra kerül, hogy

a nagyhatalmak formálisan ráparancsozták Bratianura a zsidók egyenjogúsítását, az országban az elkéseredés hulláma csap fel.

Mint mindig, az ellenzék most is igyekszik a berlini döntést politikai célokra felhasználni, telekürtölik az országot, hogy a nagyhatalmak jogtalanul avatkoztak az ország belügyeibe, lábball taposták a függetlenséget és kényük kedvük szerint rendelkeznek Romániával, melyet Bratianu kiszolgáltatott nekik.

Ebből persze egy szó sem volt igaz, Bratianu, maga tartotta a legnagyobb sérelemnek a berlini „parancsot”, de jól látta, hogy segíteni nem lehet és így inkább hallgatott.

A berlini kongresszus tulajdonképpen Waddington, angol delegátus csapott lármát a 7-ik paragrafus körül. Waddington volt az, aki több ízben is szóvá tette a kérdést s

ő javasolta határozott formában, hogy csakis a zsidók egyenjogúsítása árán ismerjék el Románia függetlenségét.

A többi nagyhatalmak is csatlakoztak ehhez az állásponthoz, de Waddington nélkül a probléma mégsem duzzadt meg, ennyire.

A határozat tehát megvolt, kibujni alóla nem lehetett és így keserves arccal, kelletlenül hozzát kellett fogni a hírhedt 7-ik paragrafus módosításához.

A lélektani hatás

Részletesen kell foglalkozni az alkotmány módosítás előzményeivel és lefolyásával, mert politikai és különösen pedig lélektani hatásai ismerete nélkül a romániai antiszemitizmus története érthetetlen és megmagyarázhatatlan. Anélkül, hogy tuloznánk, állítja C. Gane — merjük állítani, hogy

a romániai antiszemitizmus igazi magyarázatát a berlini kongresszus hintette el s bár a nagyhatalmak formászerint ki-

Capitol Mozgó

Szerdán premier!

Gaál Franci — Lili kisasszony

Hans Járav, Szöke Szakáll

Ma utoljára! Egy dal, egy csók, egy lány — Eggerih Mária

Az alkotmánymódosítás harcai

Az 1879-es év elején, hosszadalmas viták és felszólalások után a parlament kimondja, hogy az alkotmány 7-ik cikkelyének módosítása szükséges s ennek következtében új választást kell kiírni, mely után megalkul az alkotmányozó nemzetgyűlés.

Lassan haladnak előre a dolgok, a nagyhatalmak vezető államférfiai levelekkel ostromolják Bratianut, hogy hozza már tétó alá az egyenjogúsítást, de mindig „közbejön valami” s az alkotmányozó gyűlés összehívása késik. A sajtó szakadatlanul izgatja a közvéleményt, pro- és kontra vélemények hangzanak el és Bratianu láthatóan szeretné elodázni a kérdés megoldását.

Végül összejül az alkotmányozó gyűlés, heves összecsapások robbannak ki s minden jelentősebb politikus elmondja véleményét a „zsidókérdés” megoldása tekintetében.

Miközben Jon Bratianu tétovázik, a kamarában a szenvedélyesség a tetőfokára ér. Elképzelhetetlenül izgalmas, viharos és gyakran tumultuózus jelenetek tarkítják a vitát s N. Blorenberg, Vasile Conta, Marzescu a javaslat ellen szólnak fel. Carp, aki ekkor ellenzékben van, 1879 szeptember 28-án emelkedik szólásra. Hasonló tárgyú beszédei közül, ez a szónoklat a legmonumentálisabb s ilyen alapossággal és zseniális objektivitással, sem előtte, sem utána nem beszélt román államférfi a zsidókérdésről. Sajnos, e cikkek terjedelme nem engedi meg, hogy beszédét teljes egészében közöljük, noha megállapításai bizton megérdemelnék azt.

Carp mindenekelőtt Vasile Contának, az antiszemita egyik vezérének azzal a megállapítással száll szembe, hogy a zsidókat, „vallásuk gyűlöletre és más vallások kiirtására kényszeríti.” Carp ezzel szemben azt állítja, hogy

a Talmud nem olyan törvény a zsidók számára, mint például az Evangélium a keresztények számára. A Talmud — mondja Carp — csak egyszerű glossza, minden parancsoló, vagy törvényes erő nélkül.

Ezután vitába száll Carp Contának azzal a kijelentésével, hogy a zsidók Istene kegyetlen s leszögezi, hogy a keresztények a maguk szelid Istenével Toledoban 15 ezer

zsidót végeztek ki és Franciaországban a polgárháborúk során egymillió 200 ezer ember halt meg.

A továbbiakban a zsidók elhelyezkedésével foglalkozik és kimutatja, hogy a zsidókat rákényszerítették a kereskedelemre. Romániában pedig mindenki politizált, senki nem maradt ideje, hogy gazdasági tevékenységet fejtsen ki és így történt, hogy az üresen maradt helyet, minden harc nélkül a zsidók foglalták el.

Hatalmas taps kíséri többségi részről Carp fejtegetéseit s a hosszú vitákban kifáradt alkotmányozó gyűlés október 6-án 13 szavazattal 9 ellenében (2 képviselő, köztük Carp is tartózkodott a szavazástól) megszavazza az új, módosított 7-ik paragrafust.

A módosított paragrafus így szól: „A vallás és felekezeti különbség, nem képez akadályt a polgári és politikai jogok elnyerésében és gyakorlásában.”

A vihar elűl: Európa parancsát — írja keserűen C. Gane — teljesítették... Carp ugyan fenyegető leveleket kap, hogy megölik és házat felgyújtják, de ez már csak halk utórezgés...

(a. a.)

Vasárnap érkezik Clujra Nathan Bisztritzki

Cluj, január 11. Nathan Bisztritzki, a Keren Kajemeth jeruzsálemi főirodájának igazgatója, a nagynevű héber pöéta vasárnap Clujra érkezik és egy teljes hétig lesz a város cionista társadalmának vendége. Bisztritzki számos előadást fog tartani és látogatása kizárólag felvilágosító és népnevelési célokat szolgál.

— Hóvihar Dobrogeaban. Constantából jelentik: Dobrogeaban, a Medgidia-Bazargio vonalon hatalmas vihar dühög. A vasútvonalon helyenkint méteres hóréteg rakódott le. A közlekedés megszakadt.

OLA GUMMI

Preservatív a legmegbízhatóbb óvszer. Többféle kintűtetve arany-aránmal. Legújában az 193701 számú amerikai Patentet nyerte.

Az új büntető törvénykönyv premierje a cluji törvényszéken

Rendkívüli érdeklődés mellett zajlott le az első tárgyalási nap. Az első ítélet: 500 lej pénzbüntetés

Cluj, január 11. (Az Uj Kelet tud.) Birák, jogászok, laikusok, érdeklődő közönség hatalmas tömegei előtt zajlott le a cluji törvényeszi szekciókon az új büntető törvénykönyv gyakorlati alkalmazásának első napja.

A tárgyalások az összes szekciókon szokatlanul pontosan kezdődtek. Nem tárgyalt nagy bűnügyeket a bíróság, kilenc órák orák mégis már az összes tárgyalási termek megteltek. Feszült érdeklődéssel figyelt mindenki. Hogy néz ki vajjon a gyakorlatban az új büntető törvénykönyv.

Készítik az esküdtermet

Az egész bírósági épületben egyébként különös élénkség tapasztalható. Az esküdtek névsorát már kisorsolták, az első esküdtszéki tárgyalások február közepén lesznek. Senki nem tudja még milyen ügyek kerülnek esküdtszék elé, mindenki mégis türelmetlenül várja, milyen lesz az első esküdtszéki tárgyalás.

A régi esküdtermet, amelyben az utóbbi években könyvtár volt berendezve, gyors tempóban alakítják át újra esküdtszéki tárgyalóteremmé. Börtönörök felügyelete alatt rabok hordják ki és be a dolgokat a nagyteremből és néhány nap múlva már készen is fog állni a terem, várva az első esküdtszéki tárgyalásokat.

Letárgyalják az összes régi, agyonnyújtott ügyeket

A folyósókon mindent az új büntető törvénykönyv és perrendtartás újításairól, azoknak hasznos, vagy haszontalan voltáról tárgyalnak. Általában abban mindenki egyetért, hogy a legfontosabb és lényegesebb újítás az új bűnügyi perrendtartásnak az, hogy bűnügyeket a vádlott távollétében is lehet tárgyalni.

Halomra hevernek az akták a törvényszéken, régi ügyek, amelyek közül nem egy hosszú évekre nyulik vissza és melyeket eddig a vádlottak távollétében nem lehetett tárgyalni. Ezek az ügyek most mind napirendre kerülnek és rövid uton elintézik őket.

Rögtön a tárgyalások megkezdése után az összes bírósági szekciókon és különösen a másodikon, ahol Linzmayer-Cojocariu tanács tárgyal, a bűnügyek és kihágások egész sorában a törvényszék az új bűnügyi perrendtartás értelmében illetéktelennek mondta ki magát és egész sereg ügy, erdőkíhágások, testi sértések, stb. került át a járásbírószékhez.

Melyik törvény kedvezőbb a vádlottra?

Aztán érdekes ügyben hozott döntést a törvényszék második szekciója. Van ugyanis egy régi és most is fenntartott intézkedése a bűnügyi perrendtartásnak, amely kimondja, hogy abban az esetben, ha a büncselekmény elkövetése után új törvény lépett életbe a nevezett bűncselekmény vonatkozásában, az új törvényeszi vádlottra nézve kedvezőbb büntetést kell alkalmazni.

A gyakorlatban azonban távolról sem olyan egyszerű a megállapítása annak, hogy két törvény közül melyik a kedvezőbb a vádlottra. Hatóságelleni erőszakért öreg parasztember állott a második szekció ítélőtanácsa előtt, azzal vádolva, hogy a végrehajtót halálosan megfenyegette és vasvillával elkergette. A tárgyalás megkezdése előtt megjelent a teremben Pop János táblai főelnök is Ienciu dr törvényszéki bíró kíséretében és a közönség soraiban helyet foglaltak.

Az öreg mociu gazdálkodó fönyesen lépett a bíróság elé. Levelet lobogtatott a kezében, melyet a megsértett végrehajtó intézett a bírósághoz, amelyben kijelenti, hogy ünnepélyesen megbocsát a gazdának az őt ért sértésekért. A teremben hangos nevetés hallatszik, amikor a levelet felolvassák. Az öreg veszi a botját és a kalapját és indulni akar kifelé. Az ajtónál azonban a törvényszéki szolga feltartja. Nem olyan egyszerű az egész. A büncselekmény hivatalból üldözendő. Az öreg nem érti. De ott marad. Vá-

las hangoztatja azonban, hogy neki igazán békét hagyhatnának, mikor ő az ügyet a végrehajtóval már rég elintézte.

Az új perrendtartás értelmében a bíróság megállapítja, hogy a tárgyalás megtartható a tanuk beidézése nélkül is, miután a vádlott a büncselekményt beismerte. A döntés joga a vádlottnak. Az öreg beleegyezik, hogy a tárgyalást megtartsák. Rövid időt vesz igénybe az egész, bonyodalmak csak a végén merülnek fel. A régi büntető törvénykönyv 4. paragrafusának 2. szakasza értelmében ugyanis hatóságelleni erőszak büntette 1 naptól 3 évig terjedő fogsággal büntetendő. Az új BTK pedig úgy intézkedik, hogy a hatóságelleni erőszak büntetése 6 hónaptól 2 évig terjedő elzárás jár. A bíróságnak el kell döntenie, hogy a vádlottra nézve melyik büntető törvénykönyv intézkedése előnyösebb. Amennyiben a bíróság enyhítő körülményeket nem vesz figyelembe, úgy az új törvény intézkedése előnyösebb, amennyiben viszont enyhítő körülmények alkalmazására kerül sor, úgy kétségtelen, hogy a régi törvény az enyhébb a vádlottra nézve.

A bíróság, miután elméletileg alaposan megvitatta az ügyet, enyhítő körülményeket

alkalmazott, a régi törvényt vette figyelembe és — 500 lej pénzbüntetésre ítélte a vádlottat.

Munkára átváltoztatott pénzbüntetés

Az ítélet kimondása után azonban az új perrendtartás egyik új intézkedésének alkalmazására került sor. Az új perrendtartás szerint ugyanis a pénzbüntetésre ítelt vádlottnak joga van a büntetést ledolgozni. Az öregnek tíz napig kéne dolgozni, vagy pedig leülheti a büntetést. A gazda kijelenti, ő inkább ledolgozza azt a pár napot, de ha közben nem izlene neki a munka, akkor majd a hátralevő időt leül.

A nagy igazságszolgáltatási apparátusban általában némi zűrzavar keletkezett. Vannak ugyan ügyvédek, bírák és ügyészek, akik sokat foglalkoztak már előzetesen az új büntető törvénykönyv tanulmányozásával és perbeszédekben, ítéleteikben csak úgy brilliroznak ezzel a tudással, de valószínű, hogy hosszú idő fog beletelni, amíg a bírói apparátus régi kerékvágásába zökken vissza, amelyből most hirtelen kiragadták.

Semlyén István

KÖZGAZDASÁG

Nem kapnak többé behozatali engedélyeket a külföldi érdekeltségű vállalatok

A román vállalatok előnyben részesítését jelentette be Pop Valer miniszter

BUCURESTI, január 11. (Az Uj Kelet tud.) Pop Valer ipari és kereskedelmi miniszter az új negyedévi importkvóta felosztásánál oly elveket kíván érvényesíteni, amelyek a legnagyobb aggodalmat és nyugtalanságot keltették az érdekeltektől: a vállalatok egy részénél. A miniszter ugyanis az importengedélyek kiadásánál is érvényesíteni akarja a román nemzeti kívánságok ama szellemét, amely a nemzeti munkavédelmi törvény végrehajtásában nyilvánult meg. Bár ez a törvény kifejezetten „külföldi” és „belföldi” megkülönböztetést ismer el, ezt a két kifejezést azonosították, illetve helyettesítették a végrehajtás során az „idegen” és „román” jelzőkkel. Nem akarunk ez alkalommal kitérni arra, hogy ez a fogalomcsere milyen eredményekre vezetett, csak rá akarunk mutatni a következményre, mely ennek a felfogásnak az importkvóták felosztása során történő kifejezésre juttatását követné.

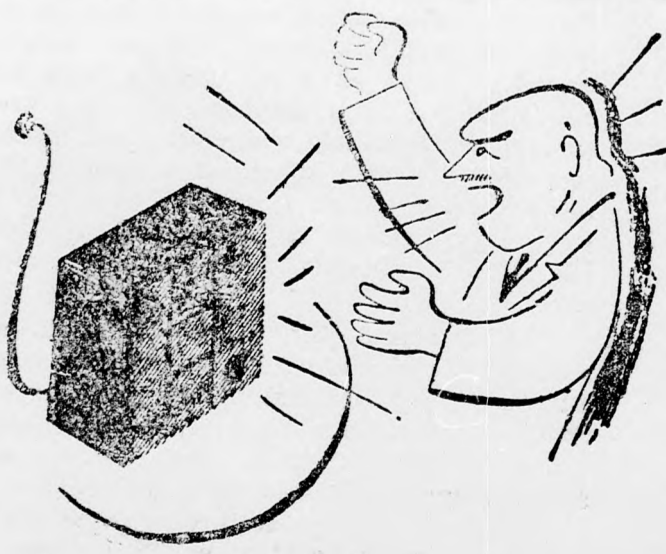
Pop Valer miniszter a behozatali engedélyek iránt beadott kérések felülvizsgálásánál figyelemmel kíván lenni arra is, hogy a román cégek előnyben részesüljenek.

Arról, hogy a „román” kifejezést az alkotmánytörvény szerint fogjuk-e értelmezni, amely minden román állampolgárt „román”-nak nevez, vagy pedig a nemzeti munkavédelmi törvény végrehajtására vonatkozó intézkedések és rendeletek szelleme fog ezáltal is érvényesülni, nem beszélnek a bucaresti jelentések.

Hírek szerint egyes iparkamarák utasítást kaptak azoknak a cégeknek az összeírására, amelyek külföldi érdekeltségűek, mivel ezeket a cégeket fogják elsősorban kizárni a behozatalból. Igen nehéz lesz ennek a rendelkezésnek a keresztülvitele a részvénytársaságoknál, amelyeknél igen gyakran van külföldi tőke is érdekelve. Az iparkamarák által benyújtandó listákat a kontingentálási bizottságok a behozatali kérések elbírálásánál alapul fogják venni.

Gyomorrendellenességnél a legbiztosabban segít

Fernet Branca

Haragban van rádiójával?

Pedig nem tehet a rossz vételről! A rokkant csövek teszik tönkre a készülék hangját.

UJ TUNGSRAM-CSŐ
és szent a bóból

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állástkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbíthatunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Megvételre keresek 100—200 kg. jó állapotban lévő használt garmond, vagy kicsicéro kenyérrást. Ajánlatok ár és gyártmány megjelölésével „Betű” jellegre a kiadóba küldendő.

Iroda és üzlethelyiségek raktárral február elsejére kiadó. Piata Mihai Viteazul 37. sz.

25 éves háziasan nevelt szép intelligens szegény zsidó lány férjhezmenne közepkorú izr. uriemberhez, kinek nem hozomány, hanem tisztességes nőt és boldog otthon óhajt. Lehet özvegy, elvált. Gyerek nem akadály. Leveleket „Hű életárs” jellegre a kiadóba kérem.

Optikus, fotóban és töltőtollak javításában kitűnő szakember nagyobb Transylvánia-i városban betársulást keres. Cím a kiadóban: „Optikus” jellegre.

Pénzbeszedőt, kifutófiút felveszünk. Str. Berde 3. földszint 3.

Izletesen és olcsón étkezhetünk, jó bivalytejes kávé itatunk, Piata Mihai Viteazul 10. Elekné orth. kóser étkezőjében.

1.000.000 lejig garanciával és 100.000 lej közpénzzel rendelkező fiatal autorizált könyvelő megfelelő képviselőt, betársulást, esetleg állást keres. „Komoly” jellegre a kiadóba.

Betársulnék üzletbe 100—150 ezer lejjelel, ahol a főlem biztosítva van. Ajánlatokat „IBztos” jellegre a kiadóba kérek.

Nősülni ér férjhezmenni szándékozik forduljanak bizalommal „Julits” agentúrához Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Keresünk 30 év körüli zsidó orvost, kinek házasság révén gondtalan és nagyjövőjű egzisztenciát biztosító rendelőt nyitunk Brasovban! Ajánlatokat „Közvetítő kizárva” jellegre a kiadóba kérünk.

Belvárosban jóforgalmu rövidárúüzlet kiadó, vagy közreműködő társat keres. Cím a kiadóban.

Irodának központi szoba, telefonhasználat, kiadó. Értekezni Regele Ferdinand 40. Házmeztérnél.

10 évet garántálunk minden nálunk készült blondelrámaé. Olcsó árak! „PAX” Cluj, Cal. Victoriei 6.

Önhibáján kívül elvált, 31 éves izr., érettségizett, csinos és fess uriaszony, kinek készpénzben és ingatlanban mintegy 800.000 lej vagyona van, magának férjet, leánykáját pedig apát keres oly intelligens egyén személyében kinek egzisztenciája van. Közlelőbbit „Julits” agentúrájánál Cluj, Calea Regele Ferdinand 116.

Királyi vadászat Transzilvániában. Bucurestiből jelentik: A Tempo jelentése szerint az uralkodó elutazott a fővárosból és Transzilvániában vadászatot vesz részt. A vadászat két napig fog tartani.

Összehívták a liberális párt választási propaganda-bizottságát. Bucurestiből jelentik: A liberális párt propaganda-bizottságát a választási kampány előkészítése végett holnapra összehívták. Az ülésen részt vesznek: Manolescu-Strunga, Cipăianu, Mihail Oromolu, Sergiu Dimitriu, Furlugeanu és A. Moraru.

A szívburok, a szívbillentyűk és a szívizom megbetegedéseinek kezelésénél a rendkívül enyhén ható természetes Ferenc József keserűvíz fontos segédanyag, mely reggel felkeléskor egy kis pohárral bevéve a tápcsatorna tartalmát biztosan felhigítja és azt minden megerőltetés okozása nélkül igen könnyen levezeti. Az orvosok ajánlják.

Földlökések a nyugati Alpok vidékén. Stuttgartból jelentik: Az itteni földrengés-kutató intézet szeizmográfja 400 kilométer távolságra eső centrummal erős lökéseket jelzett. Valószínűleg a nyugati vagy francia Alpokban voltak rengések.

Siruhák

hozott és saját anyagból hőlyvek részére a leg-
jobb dívat szerint
speciális kivitelben:

Mózes Andor
CLUJ, Str. Memorandului 2. szám.

Alexandru Lepadatu, a liberális párt transilvaniai elnöke nyilatkozik az Uj Keletnek

a kisebbségi problémákról, a liberálisok kormányzásáról és a kormányutódlás kérdéséről

Cluj, január 11. Alexandru Lepadatu, a szenátus és a Román Akadémia elnöke, a liberális párt transilvaniai elnöke, cluji lakásán fogadta a többségi és kisebbségi sajtó munkatársait és rendkívül érdekes nyilatkozatot adott, aktuális politikai kérdésekről és egyben figyelemre méltó prognózist mondott a liberális kormány jövőjével kapcsolatban abból az alkalomból, hogy április 1-én lejár a parlamenti szesz-szió negyedik éve.

Egy cluji magyar hetilap munkatársának kérdéseire Lepadatu először a Románia és Magyarország közötti viszonyról beszélt:

A Dunamedence államainak együttműködése

— Románia — mondotta többek között Lepadatu — még annakidején elismerte a nemzetközi szerződéseket és őszintén meg is akarta azokat valósítani. Ezt bizonyítják a kultuszügyi, a magánoktatásról szóló törvények, a választási és közigazgatási rendszer. A kérdésben az utóbbi évben támadt elégedetlenségek egyrészt a revizionista, másrészt az antirevizionista izgatás következtében előállott hangulatból származnak.

Ezután Lepadatu kiemelte a bulgár-jugoszláv egyezmény fontosságát nemcsak a balkáni, de az egész európai békére is. A dunai államok együttműködésének kérdése régi óhaja volt a román politikának és ez a probléma rövid időn belül a megoldás szükségességével fog jelentkezni.

Arra a kérdésre, hogy a német és orosz terjeszkedéssel szemben szükségesnek tartja-e a Duna-medence államainak összefogását, Lepadatu a következőket mondta:

— Mint, ahogy a háború előtt a német terjeszkedés semmiféle hátrányt nem jelentett Románia számára, hanem ellenkezőleg, közreműködött gazdasági és pénzügyi életének fejlődésében és felvirágoztatásában, éppúgy a háború után ez a terjeszkedés, úgy hiszem nem árthat, hanem csak használhat.

— Ami Oroszországot illeti, míg az URSS nem fog beavatkozni Románia belügyeibe és a kommunista propagandát nem terjeszti túl az ország határain, nem jelenthet semmiféle veszedelemet számunkra. Mert nem kell elfelejteni, hogy a nyugalomra keleti határaink mentén szükségünk van és mindent meg kell tenni annak megőrzésére és fenntartására.

A liberális kormányzás mérlege Lepadatu ezután arra a kérdésre válaszolt, hogy a jelenlegi liberális kormányzati ciklus melyik törvényeit tartja a legfontosabbnak.

— Ahhoz, hogy a liberális kormányzás utolsó három évének eredményeit jellemezzük, elegendő felsorolni az adósságok konverzióját, a költségvetés kiegyensúlyozását, a hitellet visszaállítását, a mezőgazdasági termékek értékesítését, a kül- és belföldi adósságok rendezését, a hadfelszerelési költségek végrehajtását, a nemzetvédelmi költségvetés megteremtését, a katonai szállításokra vonatkozó szerződés végrehajtását, általánosságban az ipar és különösképpen a hadiipar kereteinek bővítését és végül a nagyon kedvező kereskedelmi mérleget. Ha mindezekhez hozzáadjuk az erkölcsi és törvénykezési teljesítményeket, az országban a rend és nyugalom biztosítását, a saját erőnkkel való újjáépítésünk hitének felkeltését, a jogi közigazgatási és gazdasági törvénykezést, valamint a mezőgazdasági és kisipari hitelintézetek felállítását, még tisztább képet kapunk a kormányzásról, különösen a jóindulatú és nem részrehajló emberek számára, akik el kell hogy ismerjék, hogy ez a korsszak volt az 1922-26-os kormányzati perióduson kívül a legfontosabb az ország háború utáni történetében.

Milyen legyen a sajtótörvény?

— Ami a sajtótörvényt illeti, nem hinném, hogy volna Romániában a közérkölcsök alapján álló politikák, aki ne kívánna és ne akarna annak mielőbbi megvalósítását. De ezt nem az irás szabadságának korlátozására, hanem a felelősség hiányának korlátozására

kell felhasználni, mert ez közéletünk egyik legsúlyosabb visszaélése.

A Tudományos Akadémia és a kisebbségi kérdés?

Munkatársunk ezután azt a kérdést vetette fel, hogy Lepadatu, mint a Román Akadémia elnöke, nem szorgalmazná-e, hogy az intézet a kisebbségi és ezen belül a zsidókérdéssel is foglalkozzék?

— Elméleti vagy elvi szempontból — hangzott a válasz — meg lehetne valósítani, de semmiesetre sem az aktív politika szempontjából. Mert ezeknek az intézményeknek meg kell maradniok szigorúan tudományos és ideológiai célkitűzéseik mellett és nem szabad leszállniok a szenvedélyek és politikai ellentétek küzdőterére.

Rádióleadót kell kapnia Clujnak

Az újságírók ezután a cluji rádióleadóállomás kérdéséről vetette fel.

— Ez nemcsak hogy lehetséges, hanem véleményem szerint szükséges is. Mert Bucuresti után Cluj az a város, amelynek a leg-

több és legválogatottabb eszközök, szellemi és művészi források állanak rendelkezésére a rádióállomás ellátására. Az Opera, a kitűnő kórusok, a vezető intellektuális, akik az egyetem tanári karát teszik és az egyéb közéleti méltóságok állnának a leadó rendelkezésére, a szép és gazdag program összeállításában.

— Hogy ebben a leadóban a kisebbségek nyelvén is történhet-e előadások? Nem tudom, hogyan történik ez Kassán és Pozsonyban. Világos, hogy ez nem lehetetlen Clujon sem, azzal a feltétellel, hogy a mikrofon előtt tárgyalt kérdések valóban a kisebbségek életét és céljait tükrözzék vissza és ne zavarják meg a többségi nép és a kisebbségek jó kapcsolatát és békés együttélését.

Mikor jár le a kormány mandátuma?

— Amennyiben nem fészélyezi a miniszter urat — kérdeztük — prognóist kérünk a belpolitikai jövőt illetően. Hogyan látja a leg-

közelebbi kibontakozást a parlamenti ülés-szak bezárása után?

— A kérdés egyáltalában nem fészélyez — válaszolta Lepadatu — és készségesen felelek erre is.

— Törvényesen a parlament jelenlegi ülés-szaka nem utolsó, hanem utolsó előtti ülés-szaka a kormányzati periódusnak. Az alkotmány szerint a kormányzati periódus az ujonnan megválasztott parlament összeülésétől számított négy évig tart. Ez a négy év 1938. január 10-én jár le. Jogilag tehát lezárhatjuk a jelenlegi ülés-szakot és azt a jövő ősszel meg is nyithatjuk. Miután azonban nálunk az a szokás, hogy a választóelirat vitája újévig húzódik el, ennek az ülés-szaknak már nem lesz tárgysorozata. Ezért nem is lehet szó róla, hogy az ülés-szak megnyíljon. Ime, ezért tekintjük a jelenlegi ülés-szakot utolsó kormányzati periódusunknak. Végezni fogjuk tehát dolgunkat tovább, azután pedig kormányozni fogunk, míg Öfelsége a király úgy tartja majd helyesnek, hogy jelezze számunkra a következő parlamenti választások szükségességét. Akkor vetődik majd fel az esetleges kormányutódlás kérdése. Világos azonban, hogy ez már a királyi előjog világába tartozik, amelyet Öfelsége az ország magasabb érdekeinek megfelelően akarata szerint fog nyilvánítani.

Végül kijelentette Lepadatu, hogy az ország lakossága természetesen érdeklődik a kormányutódlás kérdéséről, de mint a királyi újévi beszéde is jelezte, az ország ügyeit olyan kormány kezébe fogja letenni, mely méltósággal és komoly ügyszeretettel fogja irányítani az országot.

Halász Erzsébet

Hitler szerint a világgazdasági válság megoldása a nemzetek belső válságainak megoldásától függ

A diplomáciai kar a Führernél

Berlin, január 11. A Führer ma szokásos külsőségek mellett fogadta a diplomáciai kar újévi üdvözlőit. Mivel a pápai nunciust betegien fekszik, a diplomaták nevében Francoise Poncet francia követ mondott üdvözlőbeszédet. Hitler válaszában ezeket mondta többek között:

— Ha mi igyekszünk gazdasági függetlenséget biztosítani a német népeknek, nem

azért tesszük, hogy elszigeteljük magunkat a világtól, hanem abban a meggyőződésben, hogy igazán egészséges világgazdasági rendszer csak egészséges, nemzeti gazdaságpolitikára épülhet fel és általában a világgazdasági válság megoldása az egyes nemzetek belső politikai és gazdasági krízisének rendezésétől függ.

Vaida Sándor és de la Roque ezredes táviratváltása

Vaida táviratilag újévi üdvözlőt küldött a francia fasiszták vezérének

Cluj, január 11. A Frontul Românesc, Vaida Sándor lapja, mai számában táviratváltást közöl, amely a volt miniszterelnök és de la Roque ezredes, a francia fasiszta és antiszemita tüzkereszt szövetség vezetője között zajlott le, az új esztendő alkalmával. A kezdeményező Vaida Sándor volt, aki de la Roque ezredeshez a következő táviratot intézte:

„De la Roque ezredes excellenciája, a francia szociális párt vezére, Párizs.

Ugyanazon cél: a civilizáció megmentését követve, melyért annyi francia és román hős ontotta vérért, Vaida Sándor, a Frontul Românesc vezére kéri de la Roque ezredest, a francia szociális párt elnökét, hogy fogadja jókívánságait az 1937 évre. Adja isten, hogy hazánk sikerrel vihessék harcukat a közös békeideállokért a család és a munka tiszteletéért, szabadon és becsületesen.“

De la Roque a következő válasz-táviratot küldte Vaidának:

„De la Roque alezredes, a francia szociális párt elnöke, köszöni Vaida Sándornak, a Román Front vezérének jókívánságait s a maga részéről Vaida szép országának békét és prosperálást kíván és azon forró óhajának ad kifejezést, hogy a jószándéku embereknek a munka, a család és a haza szolgálatában kifejtett erőfeszítéseit közelebb hozzák a becsület kultúrában a hagyományaikra büszke és jövődöbéli utaikon bátran előretörő népeket, különösen pedig a román és francia testvérmézeteket.“

A Frontul Românesc megjegyzi, hogy a táviratváltással a nacionalista Franciaország először veszi fel az érintkezést a numerus valachicus mozgalom parancsnoka által képviselt nacionalista Romániával. Ez a tény — írja a Frontul Românesc — a Sarindar uccai sajtó „perfid“ intrikáival szemben azt mutatja, hogy a két testvérország a hit, a család és a haza védelmében mindig egymásra talál ugyanazon uton.

Somlyó Zoltán — az antiszemita saltóban

A tragikus körülmények között elhunyt Somlyó Zoltán nekrológiájával vannak tele a lapok. Ennek a par excellence zsidó költőnek kijutott az a nem mindennapi vég-tisztesség, hogy a kifejezetten antiszemita lapok is meghajtották koporsója előtt az elismerés lobogóját. Ez az elismerés azonban elsősorban nem a költőnek szólt, hanem a zsidó poétának, aki egész pályája alatt sohasem akart más kontósból jelen-ben jelentkezni, mint ami legbensőbb lényege.

A minap az Oradean megjelenő antiszemita izü Magyar Lapok között róla két-hasábos méltatást, most pedig a budapesti Uj Magyarországból idézzük ezeket a jellemző sorokat:

„Nem szoktunk ebben a rovatban irodalmi méltatást adni, mégis az az érzésünk, meg kell itt gyászolnunk Somlyó Zoltánt, a most elhunyt költőt. Született lírikus volt, könnyű, meleg hangulatokkal tele, a költőknek abból a fajtájából, akik csak versben tudják igazán kifejezni életünk nagyobb élményeit. De a mi tiszteletünket különösen az fokozta fránta, hogy szinte egyetlen volt a Kis József óta magyarul író zsidó lírikusok közül, aki zsidóságát sohasem tagadta. Somlyó Zoltán sohasem tagadta, Somlyó Zoltán sohasem akart a mézeskalácsos-tulipános álmagyar-ság motivumai mögé bujni, mint annyi társa. Őszintén dalolt fájának háromezer-vezetűs vágyairól, fájalmairól, népeket és országokat túlélő hivatás-tudatáról. Alig volt nagyobb zsidó ünnep az utolsó időben, amelyen meg ne szólt volna valamelyik vallási újságjukban egy-egy ünnepi hangulattól átítatott zsidó költeménnyel. Ma, amikor összes költő-testvéreink a mimikai korát élik, amikor a magyarországi zsidó költők annyi színnel és változattal próbálják elkendőzni igazi lényegüket, ez az őszinteség talán a legértékesebb költői vénánál is többet ér.

— Schacht újabb párizsi látogatásra készül. Berlinből jelentik: Német gazdasági körökben azt állítják, hogy dr Schacht gazdasági miniszter január második felében el látogat Párizsba, hogy felvegye tavaly nyáron megkezdett tárgyalásainak fonalát a francia-német gazdasági együttműködés érdekében.

Csak 500 hely van **LIPINSKAJA** előadóművészno koncertjére
20-án este 9-kor a CAPITOLBAN
 Most vegyen jegyet a főtéri kioszkban, vagy a mozgó pénztáránál

Beszélgetés Jákob Sternberggel

a zsidó színházról, a ma este bemutatásira kerülő Gordin vigjátékáról

Ezuttal a Davila Színház színpadán, a kulisszák mögött, színészei körében és munka közben találom Sternberget.

— Jó, hogy jön — mondja Sternberg — valamit helyre kell igazítanom a rólam írott cikkében:

— Csak azt szeretném megjegyezni, hogy a jasi „Licht” társaságot nem én alapítottam, hanem Jákob Groper és Bošanszki. Csak közre működtem benne. Én a háborúutáni, csatolt területek költőgenerációjához tartozom.

— Szeretnék még az említett cikk elvi álláspontjával kapcsolatban is valamit megjegyezni. A cikk azzal végződik, hogy az, ami Palesztinában történik — nem gálut. Az én szemléletemben a gálut nem negatív értelemben jelentkezik. Nem tartozom azok közé, akik a gálutot Palesztinával szembeállítják. Én a világ zsidó centrumait egyformán értékelem. Szerintem nem egy achadhimista „szellemi központ” létezik, amely a zsidó produktívizáló törekvés központja lenne. Amerre zsidók élnek, mindenütt jelen van a törekvés a magasabb nemzeti és szociális, progresszív értelemben vett életre. A világ zsidó centrumait úgy tekintem, mint a zsidó élet alkotó és éltető faktorát, ahol a zsidó tömegek a haladás eszméjétől fűtve produktívizálni igyekeznek.

Sternberg rövid szünetet tart, majd így folytatja:

— Jákob Gordin *Chasa fin Choracicrac* című színműve, amit ma este mutatnak be, a klasszikus jiddis repertoárhoz tartozik.

— Gordin a zsidó színház életében az operett reakciója volt. Reakciója volt annak a folyamatnak, amelyet a *Goldfadeneponok* indítottak el a zsidó színház körül a kicsis degradálva annak nivóját. Gordin kiverte a színpadról a trikós, operett hőskéket, a páncélos grófkákat, a káftán-pojácákat és megteremtette az *erkölcs-dramát*. Megtanította a jiddis színészeket a tisztességes szövegkiejtésre, a természetes beszédre és a kor liberális eszméinek nyitott utat a jiddis színpadon. A jiddis repertoár terén érezhetővé vált az európai színház hatása. Ebben az értelemben reformistája volt Gordin a jiddis színháznak. Utat nyitott a dramaturgiának, hogy olyan magasságokhoz érjen a nemzeti tragédia terén, mint *Lávik* és *Perez*,

a vigjáték terén pedig, mint *Sulem Aléjchem* és mások.

— A Chasa fin Choracicrac eredeti címe *Chasa*, az *árvalány* és autentikus gordini formájában *drama* volt, helyenként melódramatikus toldásokkal. Átdolgozásomban (a modern rendező a szöveg átdolgozását is megengedi magának) megfordítottam a tételt. Ahelyett, hogy a meséből *dramát* faragtam volna, a szegény, kis cselédlánynak a drámáját, aki gazdag rokonainál szolgál és a rokoni „kegy” jóvoltából öngyilkos lesz — megcsináltam a gazdag rokonok *komédiáját*. Nem Cháse

bosszúvágyát kielégítendő, vagy rosszakaratból tettem ezt. Cháse, az én rendezésomban nem afféle „falusi ártatlanság, hanem emancipált, tudatos nő”. Improvizált átdolgozásomban a gordini téma navvá és sürgetően aktuálissá válik.

— A darabban a kivételes tehetségű *Szidi Thalnak* nagyszerű szerep jut. Ugy drámái, mint vigjátéki alakításai mélyen emberiek és megrázóak.

Adolf Tefner és az egész társulat eleven, összeforrott. Az előadás gördülékeny és pergő, kitűnő, népi zene festi alá. Előreláthatólag nagy sikere lesz.

Sternberget a színészek elszólították és a beszélgetés végetért. (a. h.)

Itt említjük meg, hogy a ma esti bemutatás előtt Jákob Sternberg bevezető előadást tart a darabról.

SPORT

A Telefon Club biztosan halad a jégchokki Nemzeti Bajnokság felé

Telefon Club—Universitatea 5:1 (2:1, 3:0, 1:0)

Cluj, január 11. (Az Uj Kelet tud.) A jégchokki Nemzeti Bajnokság során vasárnap délelőtt Clujon a Telefon Club—Universitatea mérkőzés került eldöntésre, amelyet a bucaresti csapat nyert meg 5:1 (2:1, 2:0, 1:0) arányban. A mutatott játék alapján a gólarány kissé túlzott, minthogy az Universitatea majdnem ugyanannyi gólhelyzete volt, mint győztes ellenfelének, kétségtelen azonban, hogy a technikailag képzetesebb bucaresti csapat a győzelmet megérdemelte.

Az első harmadban mindkét együttes óvatosan kezd, lassan azonban a Telefon Club első harmada révén fölénybe kerül és egy villámgyors akcióból megszerzik a vezetést. Ennek azonban nem sokáig örülhet a vendégcsapat, mert alig két perc múlva az Universitatea csatársora leszalad, Sangeorgeanu jól megvágja a korongot, amely a bucaresti kapus testéről beugrik a hálóba. Ismét jön azonban a bucaresti hármas és már 2:1 az eredmény. A második részidőben a Telefon Club fölénye jobban kidomborodik, amely fölényt két újabb gól, majd a harmadikban egy gól jelzi. A Telefon Club góljait Vacar (2), Anastasiu (2) és Petrovics ütötték. A két csapat a következő összeállításban játszott:

Telefon Club: Sprenc, Anastasiu—Biró, Vacar—Botez—Pana. Csere: Brakl—Petrovics—Munteanu.

Universitatea: Biró, Sabau—Reiner, Ciuca—Telea I—Telea II. Csere: Fugi—Pusztay—Sangeorgeanu.

A jégchokki Nemzeti Bajnokság állása a következő:

1. Telefon Club	2	2	0	0	7	1	4
2. Jahn	1	1	0	0	3	1	4
3. Dragos Voda	1	1	0	0	3	1	2
4. Universitatea	3	0	0	3	10	0	0
5. HC Bragadiru	1	0	0	1	0	1	0
6. CS Merceurea Ciuc	1	0	0	1	0	2	2

Ma este Telefon Club—Universitatea bajnoki

Az Universitatea és Telefon Club csapatainak vezetősége megállapodtak abban, hogy revánus bajnoki mérkőzésüket, amely eredetileg január 31-re Bucarestbe volt kitűzve, ma, január 12-én, kedden este 8 órai kezdettel a KKE Calea Marechal Foch alatti pályáján lejátszák.

Az Universitatea ezen mérkőzésen kívül a héten még két bajnoki mérkőzést játszik Clujon: Pénteken este 8 órakor a cernauti Dragos Vodával, míg vasárnap délelőtt az ugyancsak cernauti Jahn-nal mérkőzik az egyetemi jégchokki együttes. Utóbbi két mérkőzés a sétatéri jégpályán lesz.

Megváltozik a román asztalitenisz-válogatott összeállítása?

Cluj, január 11. A Gazeta Sporturilor jelentése szerint az asztaliteniszszövetség vezetősége a közeli napokban ülést tart, hogy a Bécs melletti Badenben rendezendő asztaliteniszvilágbajnokságra Románia csapatát véglegesen állítsa össze. A lap szerint a csapat a következő összeállítású lesz: Vladone UEC Cluj, Erős Sporting Bucuresti, Paneth Haggibbor Cluj, Schapira Aurora Bucuresti és Krebs UEC Cluj. Ugyancsak a Gazeta Sporturilor írja, hogy Marin Vasile, az UEC játékosai ellen fegyelmi eljárás van folyamatban, amelyre a legutóbbi Román Kupa versenyen a zsűrivel és a szövetségi vezetőkkel szemben tanúsított tiszteletlen magatartásával adott okot. A lap szerint Marinra — aki ugyáltszik a válogatott csapatból is kimaradt — egy évi felfüggesztés vár.

Eldöntetlen a timisoarai Téli Kupa döntője. Timisoaráról jelentik: Tegnap került eldöntésre a Téli Kupa döntője a Dura és Patria csapatai között, amely azonban kétszeri meghosszabbítás után is eldöntetlenül végződött. Az eredmény 1:1 (1:1, 0:0) volt. A mérkőzést újrajátszák.

Uj edző a CAO-ban. Oradeáról jelentik: A CAO labdarúgócsapata február 1-i kezdettel budapesti edzőt szerződötett Negyedi Ferenc személyében. Negyedi hosszabb ideig a budapesti Soroksár edzője volt.

A magyar válogatottat is legyőzte a kanadai együttes. Budapestről jelentik: A Kimberley Dynamiters kanadai jégchokki együttes tegnap Budapesten szerepelt, ahol a magyar válogatott volt az ellenfele. A mérkőzést a kanadai csapat nyerte 1:0 (0:0, 1:0, 0:0) arányban. A mérkőzés egyetlen gólját a második részidőben a kanadaiak Kempes nevű játékosai ütötte.

Timisoara. Chinezul I—Chinezul II 5:4 (3:1). A Chinezul első csapatában játszott a Timisoaran tartózkodó Sepsi, a Venus egy

Fővárosban jól bevezetett fogorvosi műterem

fogorvosi keres

társas viszonylatra. Itteni letelepedés esetén külön, saját rendelőt is tarthat lakásán. Ajánlatok „70.000” jellegre „Aurora” Bucuresti, Str. Dumbrava Rosie 12. Etaj I.

évre letiltott játékosai is, akiről olyan hírek terjedtek el, hogy a Chinezul játékosai lesz.

Mégis elindul külföldi utjára a CAO-Crisana vegyes. Oradeáról jelentik: A CAO-Crisana vegyes hosszú ideje vajudó külföldi turája mégis megvalósításra kerül. Az oradeai labdarúgó vegyescsapat január 13-án indul, hír szerint eddig 12 lekötött mérkőzése van.

Bécs. Barátságos mérkőzések: Hakoah—Hasmonea 3:1 (1:1), Libertas—Delka 4:2 (0:2).

A Bucuresti Bragadiru jégchokki együttese lengyelországi turája során Kroniczaban szerepelt, ahol a Warawka együttesével 5:5 arányban eldöntetlenül végzett, másnap azonban az SK Kroniczától 3:1 (0:1, 2:0, 1:0) arányban vereséget szenvedett.

IRÓK ÉS IRÁSOK

Majrovits Méir Jehuda:

HAZATÉRÉS (regény)

A szerző, akit a transzilvániai zsidó olvasóközönség publicisztikai tevékenysége révén sok év óta ismer, *Hazatérés* című, most sajtó alatt álló regényével új területen mutatkozik be. Az utódállamok zsidósága a háboru előtti, alatti és utáni életének keresztmetszete ez a mű, de ugyanakkor a zsidóságot mozgató eszmék és komponensek hű tükré. Az író a kisvárosi és falusi zsidó miljönek élesszemű megfigyelője s azt kemény realizmussal, szuggesztíven és markánsan rajzolja meg. Tömören összefogott, folyamatos elbeszélése töretlen meglevenítő erővel és emberábrázoló képességgel tesz bizonyosságot. Eles, jól megfogott portréi felette meggyőzőek. A regény egyszerű, kristálytisza stílusának teljes frázistalansága külön kiemelendő. Pontosan megépített és kiczéllalt mondatai találon és precízen adják vissza az író mondanivalóit. A könyvet szívesen fogja fogadni az olvasóközönség. I. I.

Könyvek Folyóiratok Diszertációk

a legmodernebb kivitelben készítenek a

FRATERNITAS

Könyv- és Lapkiadó Részvénytársaság nyomdájában Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 8-61.

Mindenkinek

legdrágább kínese az

Egészség

hogy biztosan megőrizhesse. Olvassa rendszeresen az Egészség című közegészségügyi folyóiratot. Megjelenik egyszer havonta, előfizetési díj egész évre 110 lej. Megrendelhető a kiadóhivatalnál Cluj, Calea Regele Ferdinand 56. Telefon 972. Kérjen mutatványszámot.

Az ADOLF TEFNER

operett társulat transzilvániai turnéra jön a

Sárga árnyék és a Chasa fin Choracicrac

című szenzációs énekes színjátékokkal.

SIDY THAL

a Transzilvániában közszereplésnek örvendő primadonna közreműködésével. A darabokat

Jacob Sternberg,

az ismert költő rendez. A turné sorrendje:

- Január 13—14-én ORADEA.
- Január 16—17-én SIGHET.
- Január 18—19-én BAIJA-MARE.
- Január 20—21-én SATUMARE.
- Január 23—24-én BISTRITA.
- Január 25—26-án TG-MURES.
- Január 27—28-án GHEORGHENI.

A devai tusculánium politikusa:

Groza Péter volt miniszter beszél a Pop Ghita-afférről és az országos béke-liga megalakulásáról, amely már is megkezdte szervező munkáját

„Pop Ghita csak megismételte a parlamentben azt, amit a bankok cluji közgyűlésén már hangsúlyoztunk” — mondja Groza Péter

Deva, január 11. (Az Uj Kelet tud.) Az egyik legérdekesebb transylvániai többségi politikus, aki újabb teljesen a demokráciával jegyezte el magát és annak jegyében egy különleges paraszt-mozgalom az „Eke-sek frontja”-nak politikai vezére most haragosan gesztikulál, Deva legszebb épületében levő dolgozószobájában, amelynek asztala tele van levelezéssel és a legújabb külföldi folyóiratokkal.

Nem először és nem utoljára vagyok látogatásban Groza Péternél Deván, akit az újságírók, többségiek és kisebbségiek egyaránt előszeretettel látogatnak meg devai tusculániumában, mert ennek az érdekesmultu politikusnak mindig friss és érdekes mondandói vannak.

Most nem feszélyezi az a körülmény Groza Pétert, hogy íróasztala fölött, amely előtt most ül, Averescu marsall, Groza Péter egykori politikai mentorának dedikált képe függ a falon, a marsallnak a megemlékezése, aki nemrég jobboldali vizekre hajózott át és nem kötelezi az a fénykép sem, amely minisztersége alkalmával az akkori Averescu-kormány eskütelét örökíti meg és a többszörösen volt miniszter, a román politika „aróiter elegantiarum”-ja, aki nemcsak politikailag, de férfinövén és öltözködésben is mindig jóízűről tett tanúságot, vehemens szavakkal tesz ismételt hitvallást a demokrácia mellett.

Gratuláltam Pop Ghitának — mondja Groza Péter

Elsősorban természetesen arról kell beszélni, hogy Pop Ghitát, aki Hunedoaramegyében az ismert pótválasztások alkalmával Groza Péter, illetve az „Eke-sek-frontjának” segítségével nyerte meg a liberális jelölttel szemben a választást, az a vád érte, hogy baloldali, mert Grozával, illetve ekéiseivel fogott össze és tulajdonképpen e körül robbant ki ismeretes botránya a parlamentben.

— Mosolyogtam a vádakon — mondja Groza Péter — mert Pop Ghita sohasem tagadta azt, hogy a hunedoarai választás a demokrácia erőpróbája volt, amelyet fényesen ki is állottunk.

A demokráciát csak azok nevezik azonban kommunizmusnak, akik félnek tőle és ez történt a Pop Ghita esetében is.

Ami pedig Pop Ghita ismert kijelentéseit illeti, ő nem tett egyebet, minthogy azt, amit mi, a román bankok vezetői (Groza Péter a devai „Decebal” bank elnöke) legutóbbi közgyűlésünkön, a „Solidaritatea” gyűlésén hang sulyoztunk, sőt írásban, memorandumban le is fektettünk, megismételte.

Ha a Pop Ghita ismert nyilatkozata rágalom, akkor annak lehet nevezni azt a statisztikai kimutatást is, amelyet a transylvániai bankok az illetékeseknek benyújtottak és amelyből az derül ki, hogy a Banca Nationala veszni hagyja a transylvániai bankokat, amelyeknek nem nyújt visszleszámitó-lási hitelt és ezzel elsősorban a transylvániai hitelleletet és gazdasági vérkeringést sújtja, ugyanakkor pedig a regáti pénzüzetek korlátlan hitelt élveznek a Banca Nationala részéről.

Nagyon sajnálom, hogy a nemzeti parasztpárt opportunitásból nem tette magáévá Pop Ghita álláspontját, de annak csak örülhetek és ezt el is vártam Pop Ghitától, hogy ő mindenben fentartja és nem másítja meg az általa elmondottakat, amelyek semmi esetre sem nevezhetők tulzot, kitételknek.

Miért maradt el Groza aradi beszéde

Valami kis feszültség mutatkozik Groza Péter és a nemzeti parasztpárt hivatalos vezetősége között. Legalább is erre lehet következtetni abból, amit ezután mond az ismert transylvániai román politikus.

Legutóbb a nemzeti parasztpárt aradi gyűlésén, ahol Maniu is megjelent engem is meg hívtak, sőt a gyűlésen beszélnem is kellett volna a nemzeti parasztpárt szónokai között — mondja Groza Péter.

A beszédem azonban érdekes körülmények között maradt el.

— Amikor megérkeztem Aradra, a gyűlés

rendezőse közölte velem, hogy nem beszélhetek a gyűlésen.

— Erre visszamentem a szállodába és csomagolni kezdtem. Nemsokára küldötték jött hozzám a rendezőség részéről és megkértek, hogy a gyűlést követő banketten beszéljek. Ezt válaszoltam: En nem bankett-töasztot, hanem politikai beszédet akartam mondani... és tovább folytattam a csomagolást.

— Az ülés befejezte után indult a vonat, amellyel visszajöttem Devara és velem jöttek a bucaresti lapok kiküldött munkatársai is, akik nem várták be a bankettet. Megérkezésünk után állandóan csengett a telefonom, a nemzeti parasztpárti gyűlés rendezősége telefonon informálta a történetekről a nálam tartózkodó újságírókat, akik azonban eddig már informálva voltak...

Titulescu disznóke a román békeligának

A békeligáról érdeklődünk Groza Péternél, amely mint értesülünk, most szervezi országosan kereteit.

— Igen, tényleg megalakult a romániai béke-liga, amely elsősorban a világbékéért küzd, de másodsorban az egyetlen demokratikus arcvonala lesz az országnak a mindinkább növekvő jobboldali áramlattal szemben.

— A liga disznóke Titulescu, ügyvezető elnöke Lupu Nicolae, míg alelnöke a Regát részére Grigore Filipescu és Transylvania részére én.

— Karácsony másodnapjára nagygyűlést hívtunk össze a bucaresti Marme-terembe mondja Groza Péter, amely iránt óriási érdeklődés nyilvánult meg és több ezer érdeklődőre lehetett volna számítani.

— Az utolsó percben azonban, Devaról való elutazásom előtt sürgőnyt kaptam Bucurestiből — Lupu betegsége miatt elhalasztották bizonytalan időre a nagygyűlést — táviratoztak nekem és félek — mondja Groza Péter érezhető maliciával, — hogy Lupunak is demokratikus betegsége van...

— A liga különben országosan neki akar fogni kereteinek megszervezéséhez és disznóke Titulescut, az országba való visszatérése alkalmából már kész kerettel és szervezettel akarja várni.

Benczel Béla

Hölgyeim
Bájl, estélyi kikészítést legtökéletesebben végez
ELLA KOZMETIKA
CLUJ, Regele Ferdinand II, emelet (Gólya palotában).

Hogyan bujt ki Audzinski lengyel képviselő a zsidó katonatisztekkel való párbajozás alól

Egy antiszemita beszéd körül támadt affér különös története

Varsó, január 12. Beszámolt az Uj Kelet arról a lovagias afférről, mely Budzinski lengyel parlamenti képviselő és a zsidó frontarcosok között támadt. Budzinski éleshangú antiszemita beszédét tartott a sejmében és sértő szavakkal illette a lengyel hadsereg zsidó hőseit. A zsidó frontarcosok körében óriási felzúdulást váltott ki Budzinski beszéde és nyolc zsidó tartalékos tiszt provokálta a lengyel képviselőt. Budzinski segédei azonban mindent eikövettek, hogy a párbajt elkerüljék. Ezt sikerült is elérni azért, hogy a felek segédei jegyzőkönyvet irtak alá, mely szerint tudomásul veszik, hogy Budzinski

nem tette meg azokat a kijelentéseket a sejmében, amelyeket neki tulajdonítottak. A lengyel képviselő kijelentette, hogy a lapok meghamisították beszédének szövegét.

Most újabb fordulatot vett az affér. Budzinski nyilatkozata után ugyanis elővették a hivatalos parlamenti jegyzőkönyvet és abból kitiűnt, hogy Budzinski mégis megtette azokat a kijelentéseket, amelyekért a zsidó tisztek párbajra hívták. Budzinski erre a parlamenti gyorsírókat vádolta meg hamisítással. A gyorsírók fordultak most Budzinski ellen és becsületsértésért beperelték a képviselőt.

Jöjjön az Uj Kelettel Párizsba!

Májusban a párizsi világiállításra az Uj Kelet utazási osztálya

nagyszabású társas-kirándulást rendez Párizsba

A kirándulásnak, amely 17 napig tart, teljes díja 13.500 lej.

Budapest—Bécs—Párizs—Milánó és Velence megtekintésével.

Jelentkezni lehet az Uj Kelet utazási osztályánál!

Az idő rosszra fordult, barátságatlan hideg lett és a levegő párás. Ilyenkor a meleg ruha csak hasznos lehet. Csakhogy a veszély nem a hideg beálltában van, hanem az a sok millió bacillus hozza a bajt, mely a levegőben kering és a légutakon át az emberi szervezetbe hatol be. A bacillusok ellen nem véd a meleg mellény, ezek ellen védelmet csak az

ALGOCRATINE

nyújt. Algocratine megóv a gripptől. Algocratine meggyógyít minden hűléses bajt néhány óra alatt. Algocratine megszünteti az ischias, csúz, köszvény, neuralgiák okozta fájalmakat, fejfájást, fogfájást, menstruációs fájalmakat, valamint a hűléses bajokat. Gyógyesztériákban és drocériákban kapható.

Medvetáncoltatók Clujon

Falusi furulya környékű hangjai áradtak szét ma délelőtt Cluj uccáin. Hatalmas csődület támadt, emberek százai gyűltek össze, rég elfelejtett gyermekmesék szinte csak legendákban élő mulatsága elevenedett meg a város uccáin: Medvetáncoltató cigányok jártak végig a várost.

Sokféle látványosságban volt már része Clujnak, de talán a legnagyobb kulturális események, művészek látogatásai, koncertek, színelőadások sem keltek olyan feltűnést és nem váltak pillanatok alatt olyan népszerűvé, mint a medvetáncoltató cigányok megjelenése.

Két öreg medve lejtette orrbafüzdött láncán a szomorú medvetáncot, mellettük pedig két fiatal bocs illegette magát, olyan mesészerű volt az egész, olyan különös, mintha nem is a huszadik században történt volna, autóforgalom, telefonberregés, rádióhangok közepette, hanem valami régi romantikus kor elevenedett volna fel a medvetáncoltató cigányok körül.

Az ókirályságból hozták medvéiket a cigányok, a regáti városokban megszokott, mindennapi látványosság ez a táncoltatás. Szomorú medvék táncolnak itt láncra fűzve, szegény, elgyötört átiatok, akik olyan megadással viselik az orrukba fűzött vasláncot, mintha legalább is valami komoly filozófiai tanulmányok után győződétek volna meg arról, hogy nekik ez a sorsuk és ezen változtatni nem lehet.

Senki nem volt talán Clujon, aki a táncoló medvéket meg ne nézte volna. És mindenki elszórakozott, mindenki lefizette a maga lejes adományát a tányérozó cigányoknak.

Parasztmenyecske, aki egy legénnyel az egyik uccasarkon állva nézte a medvéket, állmélkódva jegyezte meg:

—Jezzus, miket ki nem találnak, már manapság az emberek, — mondta szegény — méltán arra gondolva, hogy ezek a furfangos emberek az autó, a repülőgép, a rádió és a televízió mellé, már megint újabb furfangot találtak ki, a medvetáncoltatást.

Rég elfelejtett szórakozása volt ez a Transylván városok lakosságának. Valaha régen, még itt is divott ez a szokás, napjainkra azonban már csak „Maczkó Muki” kalandjainak elbeszélésében maradt meg.

A cigányok megérkeztek, újra bevezették ezt a látványosságot. Tulságosan nem vitéd ez a szórakozás, hiszen akárhogy nevesse az ember, mindig a medve szomorú képébe kell tekintsen és az első mosoly után mégis csak próbára teszi az idegeket ez a meglevenedett állatkinzás.

De a medvetáncoltatásnak mégis sikere volt nálunk. És valószínű, hogy követőkre fog találni. Clujon még találkozni fogunk medvetáncoltatókkal.

Semlyén István.

JANUÁR 12.

fogorvosi mű-

keres

telepedés ese-
s tarthat laká-
gigére „Aurora”
rosie 12. Etaj I.

iról olyan hírek
játékosa lesz.
ra a CAO-Crisa-
A CAO-Crisana
külföldi turája
Az oradeai lab-
13-án indul, hír
érközése van.
sek: Hakoah—
ertas—Delka 4:2

chokki együttese
Kriniczaban sze-
gyűléssel 5:5
t, másnap azon-
l (0:1, 2:0, 1:0)
tt.

ÁSOK

a:
egény)

niai zsidó olva-
kenysége révén
imű, most sajtó
eten mutatkozik
sége a háboru
ek keresztmet-
or a zsidóságot
nek hű tükre.
zsidó milliónek
kemény realiz-
kánisan rajzolja
plyamatos elbe-
erőből és em-
bizonyoságot.
telette meggyő-
stálytisztá sti-
külön kieme-
és kiczellált
n adják vissza
nyvet szívesen
ség. I. L.

ek
tok
ciók

n készüll-

ITAS

vénytárs-
Str. Baron
efon: 8-61.

nek

az

ség

Olvassa rend-
özegésügyét
havonta, elő-
Megrendelhető
Regele Ferdi-
n mutatvány-

Kopl Charef emléke

Medias zsidóinak multja és jelene. Snorrerek üdülőhelye. Az Aguda központjában. Tudós „borszekék”

Reich Mózes mediási főrabival a legutóbbi indítványáról beszélgettünk, amit a cluji országos ortodox zsidó konferencián terjesztett be a zsidó egzisztenciák megszervezéséről és megmentéséről.

— Az volt az elgondolásom, — mondja — hogy mindenekelőtt tönkrement iparosainkról kell gondoskodni munkalehetőségek megteremtésével. Ahol szükség van iparosokra, oda kell telepíteni őket egy pénzalap segítségével, amit közvetett adózással kell megteremteni, Tóra előtti adakozásokból, lakodalmi, vagy egyéb gyűjtésekből. A középosztály ezt nem fogja megterhelésnek tekinteni, mert hiszen a saját osztályosait segíti szinte kölcsönösségi alapon. Anketét kéne összehívni ebben az ügyben és az akciót minél előbb meg kell kezdeni, hogy a gyakorlat megmutassa, milyen irányban kell dolgozni az eredmény kilátásával.

Nagy vonalakban előadja a mediási hitközség kialakulását. Isser Kappel volt az első zsidó a városban, tekintélyes hadseregszállító és terménykereskedő. Négy gyermeke közül a két fiú elkezdte a városból, szép és művelt leányai kitűnő böcherekhez mentek férjhez. Az idősebbik Dávid Bäumeihez, aki rabbidiplomával házasságot, korszerű világi tudás fölött is rendelkezett, különösen a kémiát ismerte és a borkő szintetikus uton való előállítására szabadalmat is kapott. 1835-ben rabbija és anyakönyvvezetője lett a hitközségnek. Három leánya közül Fanny Bäumel a nemes költőnő. Második veje Hermann Klein, kiváló talmudtudós Alba Iulia helyettes rabbija lett.

1857-ben szervezett hitközsége volt Mediasnak 30 családdal, akik részben Adamusból, részint más közeli falvakból telepedtek a városba. A kilencvenes években már lendületes fejlődést mutat a hitközség, fölépítik a templomot szigorúan ortodox ritus szerint, Dávid Bäumel, Philip Citron és ennek sógora a kiváló talmudista és chaszid Mendel Deutsch, Léb Mendel és József Benedek az alapítók. Akkor — a kimutatások szerint — a község 43 családból állott. 1885-ben Bäumel Dávid rabbiné kezdeményezésére megalakult a jótékony zsidó Nőegylet, 1901-ben egyhangú lelkesedéssel rabbivá választották Reich Mózeset, aki konzervatív irányban tartotta a községet és tizenöt böchérből álló jesivát vezetett. 1905-ben alakult a főrabbi szorgalmazására a Chevra Kadisa (a Kappel-Bäumel-familiának külön temetője volt, már akkor és a család halottjait most is ott temetik.) 1912-ben pedig József Benedek elnöksége alatt fölépítették a paplakot. A háborút erősen megérezte a zsidó község, a jesiva megszűnt, a Nőegylet abbahagyta működését. Az új imperium után a város föllendülésével a hitközség is megerősödött. Citron Benjámin elnöke alatt néhány év előtt megnagyobbították és átalakították a templomot, baromfi-vághóid és mintaszerű rituális fürdő épült. A hat osztályos elemi iskolának 70 növendéke van. Havas Samu, az igazgató példásan vezeti az iskolát, a héber tantárgyakat reb Mose Wider oktatja szakszerűen.

Ma a hitközségnek 250 adófizető tagja van. A segélyre szoruló családok száma tizenöt.

Az újjászervezett zsidó nőegylet (egykor dr Heilper Lajosné példás vezetése alatt) már megkezdte működését azzal, hogy az iskolában ingyen tejet oszt ki szűkülőknek és jómódúak gyermekei között, nehogy a szegénysorsu gyermekek negyvenüljenek. Az egylet vezetősége még nem alakult meg és így — mediási unikum! — ottágu direktorium irányítja a női jótékonykodást.

Az öséről, Kopl Charefról mondotta Reich főrabbi az alábbi jellemző visszaemlékezést. — Amikor Kopl Charef tizenhét éves volt, már rabbidiplomát kapott Ezekiel Landautól, ama idők neves korifeusától, Prága főrabbijától. A fiatal pap „nagy partie” lett. Egy stomfai gazdag zsidó vejéül akarta, de a leány kijelentette, hogy csakis jómódú fiúhoz hajlandó férjhez menni. Pozsonyban találkoztott a fiatal tehetséges rabbi és a leendő após, aki közölte leánya föltételeit, kiöltöztette és átadott neki egy csomó aranytallért, hogy a gazdag fiú hitét keltse leendő menyasszonyában.

Eljötték Stomfára, ahol péntek este a templomban „drósét” kellett tartania. A fiatalember visszavonult egy szobába, a leány az elfüggönyözött üveglakl résén pár percig figyelte. Aztán fölkereste apját.

— Apám, ez nem egy gazdag fiú — tiltakozott.

— Honnan tudod?

— Onnan, hogy megfigyeltem. Nem a könyvek között böngésztem, hogy készüljön

a prédikációra, hanem folyton az aranytallérokkal játszott. Ez csak szegény fiú lehet.

A szegény fiú azonban a drósejával annyira megnyerte a gazdag leány szívét, hogy örömmel ment hozzá és Verbó híres községének a rebecéjé lett. Az asszony is hírnevet szerzett férjével együtt. Arról volt nevezetes, hogy pénteken este soha nem maradt a házban egy fillér sem. Ami összegyűlt a héten, azt a szombat beállta előtt széjjel kellett osztani a szegények között.

Nem kevésbé büszke Reich főrabbi az apósára, Fülep Albert, buciumi földbirtokosra, akinek a háza minden időben tárva-nyitva volt a „vendégek” előtt. Ezt a jó alkalmat a környék koldusai természetesen felhasználták és a hideg téli hónapokon néhány héten keresztül a földesur házában pihenték ki fátadalmukat.

Fülep Albert felesége azzal tetézte ezt a jótékonyt, hogy megtudakolta vajjon a koldusok rendszerint mennyit keresnek? Pontosan feljegyezte az összegeket és minden héten postán elküldte a koldus családjának a koldus férj „pihenője” következtében elmaradt summákat. Amikor megengyhült az idő, a snorrereket kocsiakra rakták és elszállították a vasutállomásra. Itt a kocsis megvette számukra a legközelebbi állomásig szóló jegyet.

A főrabbi házaspárnak tizenegy gyermeke él (bis hundert und zwanzig). Ennyi ma-

radt a tizenötöből. Kitűnően nevelt gyermekek. Izidor, országos-hírű szívspecialista Zalauban; a nyári hónapokban Buziáson fürdőorvos. Két fiatalabb fia: Ignác és Armin képvisített rabbi, a visói Häger Mendel kitűnő tanítványai.

— Milyen állást foglal el a cionizmussal szemben?

A főrabbi rövid gondolkodás után mondja:

— Ex offio, anticionistának kellene lennem, de ma, amikor az Aguda is állást foglalt a Palesztina-mozgalom mellett, ma amikor ezek a körök is meggyőződtek arról, hogy régi állásfoglalásával az Aguda mennyit mulasztott, nyiltan megmondhatom önnek, hogy világleletemben mindig is Erec Jiszraelért rajongtam. Ez természetesen nem zárja ki, hogy ne ellenzzem a konjunktúrás cionizmust. Ideálom a zsidó paraszt, akit nevelni és kitelepíteni zsidó köteleesség.

— Harminchétf év óta lelkipásztor („ráje möhemne”) ennek a községnek. Milyen a viszony főtisztelendő uram és a hivek között?

— Apákat, leányokat és unokákat esketem ebben a községben. Tanítómestere, nevelője, atyai tanácsadója vagyok a közösségnek, amelyet egyetlen családnak tekintek, a magam családjának. Ilyen nagy családban pedig természetesen vannak jók és kevésbé jók. De egy szerető apa mindenkit egyenlő módon szeret és mindegyiknek a javát akarja.

Az Agudáról a fiatal Bezael Deutsch, (a subotici ortodox pap idezármazott lelkes és művelt fia) mondja:

Az Aguda szervezőténél élén Citron Benjámin és én állunk. Kulturmunkát végzünk, amennyiben héber kurzusokat rendezünk, ahol természetesen szefárd kiejtéssel

tanulják az ősi nyelvet. Bevezettük a „Daf jomi” tanfolyamot, vagyis minden nap olvasunk egy oldalt a Talmudból, úgy, ahogy ezt az Aguda az egész világon teszi. Most Zóbachim traktátusából olvasunk. Előadásokat tartunk a zsidó történelemből és Palesztina földrajzából is — héberül.

Szervezet agudista nyolcvan van. Az Aguda vezetősége és a cionisták között a viszony nagyon szívélyes.

A szívélyesség főleg abban nyilvánul meg, hogy az egyik fél fizet a másik alapjaira.

A Zsidó Klub aránylag kicsiny helyiség, két szoba volt azelőtt, udvarra nyíló ablakkal. Most mintázott, zöldszínű falakkal, párnázott sarok padjaival, újságasztalával a nyugalom benyomását kelti, komfortos, fesz-telen hely, a pincér fehér kabátban szolgál ki nemcsak ételet, hanem fekete sapkát is azok számára, akik hagyományos módra nem akarnak födetlen fejfel étkezni. A klubban szombaton tilos a dohányzás.

Kedves dolgokat tud meg az ember a klubban.

A városban 4-5 zsidó timár él, mindegyikük talmudista volt fiatal korában. A Talmud szerint — mint azt ok is tanulhatják — a tudatlan és faragatlan ember típusa a timár. (Am haarec-borszeké). Nos, ezek a „borszekék” élő cáfolatai a talmudi idők am haarec-jeinek. Katz ur, aki mesterségére szintén timár, a Citron-gyár fülkéjében portás. Minthogy nincs folytatolagos elfoglaltsága, idejét Talmuddal és Biblia-olvasással tölti.

Katz ur, a portás egyébként a község egyetlen kohenje. Ünnepi muszef-imák alkalmával ő osztja a frigszekrény előtt az áldást. (sz.)

Megdöböntő az elmúlt év közlekedési statisztikája Angliában

Hatezernéyszázötvenezer halálos, negyedmilió sebesülés

London, január hó.

Az elmúlt évvel kapcsolatos statisztikai adatok közül legelőször a forgalmi balesetek statisztikáját tette közzé Anglia, egy a Közlekedési Minisztérium kiadásában megjelent jelentés alakjában. A REPORT adatai szomorú realitásokra ébresztik az olvasót. Az angol királyság területén az elmúlt évben nem kevesebb, mint 6489 ember lelte halálát az országuton és a sérülések száma közel egynegyedmilió.

Bár az 1935-ös statisztikával szemben az elmúlt év adatai egészen csekély javulást mutatnak (1935-ben 6552 volt a halálos balesetek száma) az adatok mégis megdöbben-tők. Heti átlagban 120-130 ember esik áldozatul a különböző közlekedési eszközökhöz: a legtöbb esetben autókra és motorkeré- roknak.

Ha ennek az évenként megismétlődő tragikus körülménynek a hátterét vizsgáljuk, különös dolgokra jövünk rá. A baleset-szak-értők általános felfogása szerint, a közleke- dési szerencsétlenségek jórészt általában, a közönség vigyázatlansága okozza. Ez a meg- állapítás azonban Angliára talán kisebb mért- kében vonatkozik, mint a legtöbb európai országra, mert az angol járókelő — például a clujival összehasonlítva hallatlanul fegyelme- zett és állandóan szem előtt tartja a logikus közlekedési szabályokat.

Az okok tehát máshol keresendők. Angliáról tudjuk, hogy európai országok közül nagyobb, mint bármelyik európai országé, talán az egy Belgiumot kivéve a közlekedési névze a dolgot azt vesszük észre, hogy a Szigetország nyomorultul, betegesen túl van népeseve. London zsúfoltsága már egyeseken kónikus. A főutvonalakon reggel és délután öt és hat között valóságos leseprik az embert a jár- dáról. Az angol főváros főúccái ilyenkor gi- gantikus tömegjelenségekhez hasonlítanak. Ami pedig a közlekedést illeti, az már karri- katurának is tűzött. Negyven-ötven pár vör- ös autóbusz és a magánautók és taxik ezrei vesztegelnek az uttesten a közlekedési lámpa jeladását várva. A vörös fény azonban gyak- ran hiába változik zölddé, a végtelen autósor alig tud moccanni, mert mire a lámpához ér, az már ismét tilost jelez. (Ma megérkeztünk az Utópiához; majdnem mindenkinek van autója s nemsokára már nem tudja mit csináljon vele.)

Ennek dacára mégsem Londonban történik a legtöbb szerencsétlenség. Sőt London hely- zete a körülményekhez képest kedvező, a sta- tisztiika szempontjából. Ennek a különös kö- rülménynek az oka természetesen abban rej- lik, hogy az angol főváros közlekedési sza- bályzata, különösen a város belső területén, rendkívül szigorú; a megengedett legnagyobb sebesség 15 mérföld, dudálni nem szabad, szóval a közönség jobban figyel s emellett a

gyalogjárók számára, szinte minden uccake- resztésznél, járdaszegíteteket létesítettek.

Ami pedig a londoni autóbustzról illeti, ezek a hatalmas, emeletes skarlát szörnyetegek, amelyek annyira impozánsnak, vagy ijesz- tőnek hatnak a külföldre, a statisztika sze- rint a legátalánabb állapotok. A londoni Ibus a legkritikább esetben válik a közlekedési sze- rencsétlenségek okozójává. Sofőreiknek rend- kívül nehéz vizsgát kell letenniük és szinte kivétel nélkül válogatott nagyszerű ember- példányok, akiknek mindenkor helyén van a szívük.

A legtöbb közlekedési baleset az angol országutakon történik, ahol még a sajtóban, immár egy évtized óta állandóan közzétett elriasztó statisztikai adatok ellenére is, való- ságos anarchia uralkodik. A legtöbb nyílt or- szaguton ugyiszoivan nincs közlekedési sza- bályzat. Általános elv, hogy bizonyos kivéte- lektől eltekintve, a sofőr olyan sebességgel hajt, amilyennel jölesik. Ezek a kivételek az ugynevezett „Beépített Területek”, szóval a falvak és városok szomszédságára. Ettől füg- getlenül aztán szabad a vásár.

Egyes szélesebb és egyenesebb országuta- kat az angol autósok valóságos autóverseny- pályáknak tekintenek, ahol aztán szabadjára engedik magukat. És hódolnak a sebességi szenvedélynek.

Nagy sullyal esik a latba a közlekedési balesetek szempontjából az a körülmény is, hogy gépkocsivezetőknek mindössze két év óta kell, az új reformált közlekedési törvény értelmében vezetőpróbát, illetve vizsgát ten- niük. Azelőtt az vezetett Angliában, aki akart. Ilyenekben mutatkozik meg legjobban Anglia, mint a „Szabadság” országa. Az an- gol hivatalos felfogás ebből a szempontból régebben az volt, hogy a vizsga teljesen fe- lesleges. Vagy tud valaki vezetni, vagy nem. Ha tud, akkor nem történik baleset, illetve kevés baleset történhetik, ha pedig baleset történik az illetővel, megvonják a hajtási igazolványt. Egy ilyen liberális felfogás ter- mészetesen okvetlen anarchiára vezet s Ang- lia végre kénytelen volt elfogadni a máshol már régen uralkodó rendszert, amely szerint hajtási engedélyt csak vizsga alapján lehet kiadni.

Ezzel egyidejűleg megjelentek Anglia uc- cáin az olyan autók, amelyeket elől és hátul hatalmas piros „L” betűvel láttak el. A betű a „Learner” (vezetni/ tanuló) szó rövidítése s azt jelenti: „Vigyázzunk, ez az ember most vezet életében először autót.”

Egy másik körülmény, amely szintén su- lyosan esik latba a közlekedési balesetek szempontjából az, hogy a szerencsétlenségek- kel kapcsolatos vizsgálatok alkalmával meg- döböntően sok esetben derül ki, hogy a sze- rencsétlenség okozója ittas állapotban tilt a volán mellett. Angliában sajnos, az ilyesmivel nem sokat törődnek s az angol ember ebből

a szempontból meglehetősen könnyelmű. És ami viszont egy kicsit talán a közigazgatás szempontjából is hiba, ilyen esetben a vétkes felet bár szigorúan megbüntetik, nem fosztják meg örökre hajtási igazolványától, még akkor sem, ha az illetőnek bőven telne sofőrt tartani, pedig ez az elhangzott vélemények szerint az egyetlen jogorvoslat lenne.

Málékényér

— Kazár László tizenkét rajza —

Kazár (Katz) László neve nem ismeretlen városunk művészetkedvelő közönsége előtt. Evekkel ezelőtt a Salom-klubban értékes ki- állítást rendezett grafikai műveiből, melyek megérdemelten hívták fel a figyelmet a fiatal és tehetséges sígheti zsidó művészre.

Azóta a fiatal művész izmos tehetsége je- lentős fejlődésen ment át, amit most kiadott tizenkét kitűnő rajzból álló gyűjteménye, mely a „Málékényér” (Pitá de Malai) címet viseli, igazol.

Szűkebb hazájának román paraszti életét rögzíti meg e pompás rajzokon Kazár László, a maga legkiválóbb jellegzetességeiben. Kife- jező kedvének tömörsége, szolid realizmus, alapos rajztudása gyönyög, csaknem érzéki természetessérettel párosul rajzaiban. Talaj és környezet szinte testvéri összhangban áll raj- zain e jó és szenvedő nép külső és belső jel- legzetességeivel: gátlástalan érzékiségével, naiv álmaival, nehéz sorsával.

Egyes rajzai mintegy szociográfiai illus- trációként hatnak s mint ilyenek meggyőzőek, sőt lebilincselők. Annak ellenére, hogy csak egyszerű grafikai eszközökkel dolgozik: egyes rajzai festői hatásúak, tájköltészettel telítettek. A részletek iránti szeretete nem akadályozza meg abban, hogy teljes, mara- déktalan összhátásokat tudjon elérni. És ezek az összhátások, ellenére a témák termé- szetességének, mindig szépek, metszetszerű- ségükben is pittoreszk hatásúak.

Kazár László rajzai igazi díszei lehetnek minden lakás falának. A transzilvániai kép- zőművészek között ezt a fiatal, izmos tehet- séget kétségkívül előkelő hely illeti meg, aki- nek további fejlődése és művészi kiteljesedése elé jogos várakozással tekinthetünk.

A rajzfizet technikai kiállítása a Sonnen- feld grafikai műintézet felkészültségét di- cséri; a gondos munka és jóízűs mindent megtett, hogy az eredeti rajzok művészi szépsége és értéke teljes érintetlenségében érvényesüljön.

A tizenkét rajzból álló gyűjtemény kapható és megrendelhető a fiatal művésznél.

(s. 1.)

Orvos! Mérnök! Gyár!

Minden német (25% redukió!), francia, an- gol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-tól, Cluj, jelezve mely szakma érdekli.

HIREK

Radio Columbia Ingelen Constructio-
1937. typ.
női Piata Unirii 51. Telefon: 93.

Vers

Irtta: **SOMLYÓ ZOLTÁN**

**A szük Könyök-uccán hazamegyek,
most hajnali három óra.
Istenem, vezess a jóra.**

**Békevirágok e szürke kövek
és béke e hajnali ég
Istenem, szeretsz-e még?**

**Züllenem, hullanom rendeltetett
és lehull, aki arra való.
Légy velem, Mindenható!**

**Hajnali percek szemeznek alá
s a harang a szivünkbe síkolt.
Istenem, sok bánatom volt!**

**Keresztények üztek, csufoltak zsidók,
és a nők se szerettek nekem semmi jót
Eldobtak, mint az odvas diót.**

**Husz évvel szerettem, husz évvel vakon
ma sápadt és zord halovány alakom:
Istenem, a szivedben lakom.**

**Nincs éjjelem, nincs és nappalom sincs.
csak a hajnali ég, csak e kék...
Istenem, szeretsz-e,
Istenem, vezetsz-e,
Istenem, megversz-e még?**

Antonescu elhalasztotta genfi útját.
Bucurestiből jelentik: A Curentul tudni véli, hogy miután a népszövetségi tanács ülészakának megnyitását január 21-re halasztották, Antonescu külügyminiszter is elhalasztja utazását.

Tizenhárom szót temetett el a svájci havasokban a hólavina. Bernből jelentik: Unterwalden katonában, a Brisen hegyen hógörgöttek temetett el 9 szót. Eddig ötnek a holttestét ásták ki. Tegnap tovább kutattak a sze:encsétlenül járt sző társaság után. Hajnalban két kirándulót élve megtaláltak. A szerencsétlenség mérlege tehát hét halott. Hasonló baleset történt tegnap Saint Gallen kantonban is, ahol 4 szót temetett el a hógörgöttek. Kettő közülük meghalt, kettőt megtaláltak.

Egyre több ólommérgezés fordul elő Fernezeu. Tudósítónk jelenti: A fernezeui Állami kohónál mindig történt ólommérgezés a legnagyobb elővigyázatosság dacára is. Hiába adnak öt deka szalámit és tejet a munkásoknak, a veszedelmes mérgezés el-fojtására. Az utóbbi időkben pedig egész nagy mértékben ismétlődik az ólommérgezés. Egyes orvosi vélemény szerint a fél falu beteg, mert mind hiányosabb kezd lenni az elővigyázatosság és hozzá nem értő embereket alkalmaznak az üzemnél. Az utóbbi napokban öt ólommérgezéses munkás került be a baia mare-i betegpénztári kórházba, névszerint: Petrician György, Fanatean Juliu, Balogh Mihály, Mada-as Teodor kohómunkások és Láng Ferenc Phönix-munkás, akiknek kezelése huzamosabb időt vesz igénybe.

Felemlik a kenyér árát Balamarén. Tudósítónk jelenti: A bányavárosi pékek öt-tagu küldöttsége: Henczes István, Izsák Márton, Petky Károly, Incze József és Kovács Lajos a tegnap arra kérték a városvezetőket, hogy engedélyezzék a kenyérárak felemelését, mert a liszt megdrágult, úgy, hogy annyit érnek, mint amennyitért a kenyere-et árulták. A sütőiparosok hi-vatkoztak arra, hogy az ország minden más városában drágább a kenyér, mint itten, ahol 6-7-8 lej kilónként. Az új árak meg-szabását a barnánál hét, a félbarnánál nyolc és a fehérnél kilenc lejre kérték maximálni. Ciortea polgármester és Jonescu alpolgármester megígérték, hogy foglalkozni fognak a kérdéssel, de mindenesetre te-kintettel lesznek a kormány szigorú ren-delkezésére az ármaximálást illetően.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

Agonylotta magát egy tengerész-mer-nök. Bucurestiből jelentik: Turnu-Severin-ben ma délelőtt agonylotta magát dr Marcel Goliger mérnök, a londoni tengerészeti aka-démia végzettje. Az öngyilkosságnak állító-lag szerelmi háttere van.

Iunian megbetegedett Bécsben. Bucures-tiből jelentik: A Curentul magánforrásból szerzett értesülése szerint Grigore Iunian, aki jelenleg Bécsben tartózkodik, megbetegedett és ezért január 15-e előtt nem tér vissza az országba.

Saljapin Bucurestibe érkezett. Bucures-tiből jelentik: Feodor Saljapin, a világhírű orosz énekes ma Bucurestibe érkezett. Az északi pályaudvaron a Román Opera tagjai meleg ünnepségben részesítették Saljapint.

Ertekezletre hívta össze a belügyminis-ter az ország összes prefektusait. Bucures-tiből jelentik: Az ország összes megyefőnökeit három turnusban a belügyminiszter értekez-letre hívta össze. Iuca miniszter különböző közigazgatási jellegű kérdést akar megtár-gyalni a prefektusokkal.

A Transzilvániai Futár friss száma ér-dekes politikai és közgazdasági cikkeket kö-zöl. A volt Erdélyi Futár minden újság-kioszkban kapható. Ára 20 lej.

Repülőbaleset Cernautiban. Cernautiból jelentik: A cernauti repülőtérén tegnap a Sarta társaság egyik utasszállító repülőgépe néhány méter magasságban felfordult és le-zuhant. A pilóta könnyebben megsérült, a rádióátvírársz sértetlen maradt. A vizsgálatot bevezették.

Aki sokat evett vagy ivott és rosszul érzi magát, annak egy pohár természetadta „Ferenc József” keserűvíz igen gyorsan és alaposan kitisztítja a gyomrát és a beleit és felfrissíti egész szervezetét. Az orvosok ajánlják.

A „Kertgazdaság” harmadik évfolya-mának januári száma „Kert és Otthon” címmel, 40 oldalon, értékes, új rovatokkal bővülten jelent meg, a következő tartalom-mal: Kerttől — az Otthonig. Munkatár-saink otthon. Virágzó viola az év minden szakában. A székfűrozsa és ellene való vé-dekezés. Virágujdonosságok. Január hó a vi-rágos kertben, az üvegházban, szobanöve-nyeinknél, a gyümölcsösök kertben, a konyha-kertben és a faiskolában. Gyümölcsstermelés tizparancsolata. Gyümölcsösök telepítése. Lugasszőlők. Borkezelés. Minden kertked-velő, kertész, kert- és háztulajdonos, gyü-mölcs- és virágtermelő, méhés és baromfi-tenyésztő haszonnal forgathatja ország-és-zsünk egyetlen ilyen irányú lapját a „Kert és Otthon”. A lap kiadóhivatala Cluj, Str. Bail 6. Ingyen küld mutatványszámot.

A legtöbb minisztérium lemondott költ-ségvetésének felemeléséről a hadfelszerelés javára. Bucurestiből jelentik: Miután a leg-több miniszter a tavalyi költségvetési tételek felemelését kérte, Cancicov pénzügyminiszter, Tatarescu és Dinu Bratianu intervencióját kérte, hogy a miniszterek álljanak el minden emelésétől, hogy minden bevételi felesleg a hadsereg ellátására legyen fordítható. A mi-niszterelnök és a pártelnök közbenjárásának meg is volt az eredménye, amennyiben a kormány tagjainak többsége lemondott a kért emelésekről. Így csak az egészségügyi és közmunkaügyi minisztérium számára irányoz elő 500, illetve 300 millió emelést az új költségvetés. Ennek ellenére — írja a Curen-tul — lehetséges, hogy az állami összköltség-vetés végösszege 1 milliárdal emelkedik, amit teljes egészében a hadfelszerelés szük-ségleteinek kielégítésére fordítanak. A büdzsé-tervezet rövidesen az ülészak megnyitása után a kamara illetékes bizottsága elé ter-jesztik, hogy az március 1-ig megszavazható legyen.

Orvosi hír. Dr. Abraham Lajos nő-gyógyász, sebész hazakereszt és rendlé-sét újból megkezdte. Reg. Ferdinánd 43-45 alatt.

Badulescu Benes elnökél. Prágából je-lentik: Victor Badulescu külügyi államtitkár megbízatásának értelmében szombaton fel-kereste Englist, a Csehszlovák Bank elnökét, akivel a két országot érdeklő számos gazda-sági és pénzügyi kérdéstről folytatott mélyre-ható tanácskozást. Badulescu ma délelőtt Be-nes elnökél jelent meg kihallgatáson, aki hosszasan elbeszélgetett a külügyi államtit-kárral.

A Goldmark Filharmóniai Társaság értesíti az énekhar tagjait, ma, kedden este a szokásos helyen és időben próbát tart, melyen teljes számú megjelenést kér.

Pintér Böske búcsuestje. Pintér Böske, az országnak éveken keresztül leginnepe-ltebb művésznője, rövid időn belül véglege-sen búcsút mond Transzilvániának. Pintér Böske végleges távozása előtt búcsuestet tart Clujon, a katolikus gimnázium nagy-termében. Az estén, melyet január 23-án rendeznek meg, Pintér Böske, mint előadó-művésznő fog bemutatkozni a közönségnek. Az estély iránt már előre is nagy érdeklő-dés nyilvánul meg.

Kommunista agitáció Sianfuban. Shang-haiból jelentik: A Havas szerint nem felel meg a valóságnak az a hír, hogy a kommu-nisták kezükbe kerítették volna a hatalmat Sianfuban. Bizonyos azonban, hogy ebben a tartományban élénk kommunista-propaganda folyik s abban tevékeny részt vesz ki Mao-Cse-Csung, a „kínai szovjetkörtársaság el-nöke” is.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Szerdán este a Társas-játék bemutatója

A Vígyszínház ezidei legnagyobb sikere ed-dig Fodor László Társasjáték című új vig-játéka. Még ma is sorozatos előadásokban kerül színre a Társasjáték. Fodor László az Érettségi immár világhírű szerzője alapos ismerője a színpadnak és az életnek egy-aránt. Társasjáték című új vigjátéka mai, sőt annyira mai, hogy figurálva ugyszólván naponta érintkezünk klubokban, bárokban, családokban, de bárhol, ahol meg-fordulunk. Problémája az örök probléma: a pénz és szerelem harca. De éppen ezért ér-tékes Fodor László Társasjátéka, mert ezt a problémát úgy dolgozza fel benne, hogy min-dig újat és érdekeset tud mondani és azt is úgy mondja, olyan realiztikusan, ahogyan azt a mondanivalót az élet kitermeli.

A mi színházunk igen gondos előkészületek után szerdán este mutatja be ezt a kitűnő vigjátékot a Gróf László rendezésében s igen érdekes szereposztásban. A gazdag, modern asszonyt Solymosán Magda játssza, aki nagy kedvvel készült erre a szerepére, mert a feladat megoldása igen értékes mű-vészi sikert fog számára jelenteni. Kovács György a fiatal mérnök a partnere s kivü-liek Sándor Stefi, Stefanidesz III, Wojticzky Elvira, Beness Ilona, Felszeghy Mária, Czop-pán Flóri, Báza Éva, Berevszky Oszkár, Lantos Béa, Forgács Sándor, Tompa Sándor, Rajnai Sándor, Nagy István, Csóka József, Deésy Jenő, Csengeri Aladár játsszák a kitű-nő vigjáték vezető szerepeit.

A Társasjáték, amely 7 képből áll forgó-színpadon kerül előadásra s kiállításra is mélt-ol esz a kitűnő darabhoz.

Csütörtökön és pénteken este is a Társas-játék van műsoron.

HETI MŰSOR:

Kedd fél 10: A corderaci lány. (Jacob Gor-din zenés színjátéka. J. Sternberg rendezésében. Sidy Thal és együttesének bu-csuelőadása.)

Szerda fél 9: Társasjáték. (Fodor László leg-újabb vigjátéka. Rendező Gróf László. Főszereplők: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Stefanidesz III, Felszeghy Mária, Beness Ilona, Czoppán Flóri, Wojticzky Elvira, Báza Éva, Kovács György, Bo-rovzsky Oszkár, Lantos Béa, Forgács Sándor, Tompa Sándor, Csóka József, Deésy Jenő, Rajnai Sándor, Nagy István, Csengeri Aladár. Premierbérlet.)

Csütörtök fél 9: Társasjáték. (Rendes bérlet.) Péntek fél 9: Társasjáték. (Harmadszor.) Szombat d. u. 5: Csvargólyán. (Olcsó hely-árakkal.)

Szombat este 9: Harangvirág. (Anday Ernő nagysikerű vigjátéka, a budapesti Nem-zeti Színház legnagyobb vigjátéksikere. Főszereplők: Fényes Alice, Harmath Jolán, Czoppán Flóri, Miklóssy Margit, Báza Éva, Kovács György, Borovzsky Oszkár, Tompa Sándor, Csóka József, Forgács Sándor, Nagy István, Lantos Béa stb. Premier bérlet.)

ROMÁN OPERA MŰSORA

Kedd, január 12: Nebántsvirág. (Operett.) Szerda, január 13: Pillangókisasszony. Csütörtök, január 14: Nebántsvirág. (Ope-rett.) Péntek, január 15: Piros rózsák.

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, kedden utoljára két remek film egy hely-árrát: I. Öt gyermek egyszerre. A legújabb világszoda. II. Shirley Temple legszebb slágere: Január kapitány. Holnap, szerdától: Ejjféli mars. Az amerikai film diadala. A leghatalmasabb háborús-film. Főszerepeken: Warner Baxter, Fredric March, Lionel Barrymore.

EDISON MOZGÓ MŰSORA:

3 film — 3 meglepetés román és magyar fel-iratokkal: I. Oci Ciornia (Fekete szemek). Harry Baur, Simone Simon. II. Hazajáró mult. Silvy Sidney, George Raft. II. Journal. Helyárak: 10 és 15 lej. Kez-dete: 3, 6 és 9 óraker.

MUNKÁS MOZGÓ MŰSORA:

Kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken 3, 6 és 9 óraker teljes új műsor: I. St. Louis réme. Izgalmas kalanddráma. Fősz.: James Cagney és Patricia Ellis. II. A szájhős. Eddig nem látott neveltető vig-játék. Fősz.: Ann Dvorak és Joe Brown. Helyárak: 10 és 12+3 lej. Szombaton, január 16-án bál miatt nincs előadás.

Gyár!
francia, an-LEPAGE-nál
ket Lepage-tól,
ma érdekl.

UJ KELET Legújabb hírek

„Franciaország nem tűri, hogy nyomást gyakoroljanak rá“

(Eredetileg cikkünk folytatása)

hogy Duff-Cooper hadügyminiszter konkrét javaslatokat fog előterjeszteni a sorozásra vonatkozólag.

Párizs, január 11. (Rador.) Clark angol nagykövét tegnap Quai d'Orsain bemutatva kormányja jegyzékét az önkéntesekre vonatkozólag. A francia kormány azonnal válaszlépet, közölve, hogy mindenben helyesli annak tartalmát és még a jövő héten lépéseket tesz az önkéntestoborzás betöltésére.

„Franciaország nem tűri, hogy nyomást gyakoroljanak rá“

Párizsi jelentés szerint a radikálszocialista párt belföldi kongresszusa alkalmával adott banketten, Tesson miniszterelnökségi államtitkár felszólalt és a minap kötött angol-francia szerződést valóságos békéltető eszköznek nevezte. Azután kijelentette, hogy Franciaország nem fogja megengedni az Észak-Afrikával való közlekedés biztonságának vagy annak szolgáltatásában álló érdekeinek érintését. Meg kell érteniük ott a határokon túl, hogy minden erőszakos megterjedés, minden vigyázatlanság, a jelenlegi egyezmények megszegési kísérlete, Franciaország jogainak akár közvetett megsértése — mindez ellene szólna azoknak a szilárd és békés törekvéseknek, melyek Franciaországot vezetik. A szabadság országa Franciaország szabadon kíván tárgyalni és nem tűri el, hogy nyomást gyakoroljanak rá.

Az angol kormány betiltotta az önkéntestoborzást

Londoni jelentés szerint a kormány közlemény útján hozta köztudomásra, hogy az 1870-ben hozott törvény, amely angol alattvalók külföldi alkalmaztatásáról szól, a spanyolországi viszályra is vonatkozik. Ennek értelmében vétségnek tekintetnek és két évig terjedő elzárással, továbbá pénzbírsággal sújtatnak a következő deliktumok:

1. Ha egy angol alattvaló besoroztatja magát, vagy csak ígéretet tesz erre a viszálykodó felek bármelyikének szárazföldi, légi és tengeri haderejébe;
2. ha e célból elhagyja Anglia területét, végül;
3. ha a fentiek elkövetésére biztat angol alattvalót.

A kormány rendelete ellenére, mint a Havas jelenti, Ted Barmley, a kommunista párt londoni körzeti főnöke, kijelentette egy gyűlésen, hogy minden Spanyolországba küldött német katonáért egy volt angol katonát küldenek oda. Ez a válaszuk a kormány tiltó rendelkezésére.

A független munkáspárt 25 tagú csoportja tegnap utnak indult Barcelonába. Vezetőjük kijelentette, hogy mindannyian olyan emberek, akiknek nincsenek családjaik és nem kapnak semmilyen fizetést a spanyol köztársaságiaktól.

Párizsi jelentés szerint két élelmiszerral, ruhával, kötszettel és játékokkal telt motorosbárka indult el Rouenbe, hogy onnan rakományát hajón Barcelonába szállítsák a spanyol köztársaságiaknak.

Tovább uszít a német sajtó Franciaország ellen

Ujabb berlini jelentés szerint a német sajtó a legélesebb hangnemben folytatja hadjárátát Franciaország ellen és megismétli a DNB tegnap esti táviratainak vádjait. A német lapok szerint Franciaország arra akarja kiharcolni a jelenlegi körülményeket, hogy rátegye kezét Spanyolországára. A Berliner Börsenzeitung szerint úgy a szárazföldön, mint tengeren előkészületek folynak.

A Paris Soir a következő Tangerből kapott táviratot közli:

Tegnap délután a francia haditengerészet három egysége Spanyolország partvidékén, Arzila és Larache között gyakorlatozott. Egyidejűleg egy Gibraltárban állomásozó angol vízirepülőgép keringett e vidék felett és több angol hadihajó cirkált a gibraltári szorosban, Ceuta kikötője előtt. Tegnap és tegnapelőtt tíz német tenger-alattjárót láttak Ceutában.

Elhalasztották a népszövetségi tanács ülészakát az alexandrettai kérdés megoldása érdekében

Antiohiában véres összetűzések voltak arabok és törökök között

Genf, január 11. (Rador.) A népszövetségi tanács január 18-ra összehívott ülészakát január 21-re halasztották a francia és török kormányok kérésére, hogy folytathassák tárgyalásaikat az Alexandrette-i szandzsák ügyében felmerült ellentétek elintézésé végett.

Antiohia, január 11. Rihaniában, Anti-

chiától 50 kilométernyire tegnap véres összetűzések voltak a törökök és arabok között, miáltal a népszövetségi megfigyelők a városházán a lakosság képviselőivel értekeztek. Számos puskalövés dördült el. A hadsereg beavatkozása vált szükségessé. Igen sokan megsebesültek, ötön súlyosabban.

Argetoianu Hitlerrel írásos nyilatkozatot akar kapni a határok tiszteletbentartásáról

BUCURESTI, január 11. Argetoianu ma külföldre utazott. A volt belügyminiszter Párizsba, Londonba és Berlinbe megy. Elutazása előtt kijelentette, hogy a revizionista propaganda ügyében távozik az országból. Végül a következőket jelentette ki:

— Bármennyire is csodálkozom ezen, Hitler kancellártól írásban akarom elhozni a határaink biztosítására vonatkozó garanciát.

Royal slágermozgó

Holnap, szerdai kezdettel: Az amerikai film diadala

Éjjeli mars

A legnagyobb háborús film. Főszerepekben: WARNER BAXTER, FREDRIC MARCH, LIONEL BARRYMORE.

Ma, kedden utoljára két remek film egy helyéért:

I. 5 gyerek egyserre

A legújabb világszere

II. Shirley Temple

legszebb sláger: Január kapitány

A kormánycsapatok hadvezetősége nyílt hadszíntérré nyilvánította Madridot

Súlyos büntetés terhe alatt elrendelik a polgári lakosság kiűrését

A spanyol főváros védelmi tanácsának jelentése szerint Madridot északnyugatra egész éjjel folyt a harc, különösen Aravaca körzetében, de a felkelők támadásai vesztettek lendületükből egy heti szakadatlan rohamozásban szenvedett veszteségeik miatt.

Tegnap Miaja tábornok, a kormányerők parancsnoka kiáltványban fordult a főváros védőihöz, akiket fokozottabb ellenállásra buzdított a felkelők új támadásaival szemben. Miaja tábornok arra kéri katonáit, hogy olyan elszántan harcoljanak, mint novemberben tették.

Másrészt Lister őrnagy, egyik madridi körzetparancsnok rádiótól északnyugatra Madrid lakosságát, haladéktalanul távozzon a városból, mert az napról-napra fokozottabb mértékben csatátérre változik. Ki kell üríteni Madridot, nehogy csökkentsék azok harci-készségét, akik védik a felkelők ellen. Menjen a lakosság Spanyolország belsejébe, ahol a veszély kisebb.

A főváros védelmi tanácsa ma kiadott közleménye szerint január 9-től fogva a madridi polgári lakosság számára kötelezővé tették Madrid kiűrését. Kivételt képeznek a 20—45 éves férfiak. A rendelet ellen vétők felett gyorsított eljárással ítélik meg a néptörvényeségeket.

Japán katonák a felkelők oldalán?

A Havas gibraltári értesülése szerint több khaki egyenruhás japán katona érkezett Sevillebe és még újabb japán különítményeket várnak oda. Tokiói hivatalos körök ezt a hírt azonban cáfolják és kijelentik, hogy a japán kormány sohasem szegte meg semlegességét és nem ismerté még el a burgosi kormányt.

A Havas újabb hiteltérdemlő helyről nyert értesülése szerint Cadixban és Jerez del Fronterában 3000 japán önkéntest várnak a napokban, akiket 10.000 olasszal, akik nemrég

érkeztek és jelenleg Sevilleben tartózkodnak, a madridi frontra küldenek. Egyébként igen sok olasz gyártmányú repülőgéppalatrész tartalmazó láda érkezett Cadixba és Jerezbe, ahol a gépeket már össze is állították és készenlétebe helyezték.

Madrid körül visszaverték a felkelők offenzíváját

A spanyol főváros védelmi tanácsa jelenti az eseti órákban: „Viszonylagosan nyugodt éjszaka után az ellenség hajnalban offenzívát indított Aravaca és az egyetemi vár körzeteiben. A köztársasági csapatok megerősített állásaikból, repülőgépségi segítségével, visszaverték az ellenséget, amely súlyos veszteségeket vonult vissza.

A baszk védelembizottság jelentése szerint a kormánypárti csapatok Elirio irányában előrenyomultak. El Kuctánál a tüzérségi harcban sikerült elhallgattatni az ellenség ágyúit. A többi frontokon teljes a nyugalom.

— Ujabb aggasztó a pápa állapota. Vatikánvárosból jelentik: Milani professzor ma hosszú látogatást tett a pápánál. Ugy az orvos, mint a szentatyja közvetlen környezete nem titkolták el aggodalmukat a pápa egészségi állapotát illetően.

Fränkel:
kombinált szoba,
kombinált butor,
100 eredeti fénykép-butorminta, szabásrajzokkal 129 lej LEPAEGE-nál, Cluj. Postán utánvételt.

Kisorsolták az első esküdtzéki ciklus harminc tagját

Cluj, január 11. Az esküdtzések februári ciklusának tagjait kisorsolták. Kijelölték továbbá az esküdtzéki tárgyalások bíróságának tagjait is február hónapra. Az elnöke a bíróságnak Paslaru Nicolae táblabíró lesz, míg a tagjai Puscaru és Trifu törvényszéki bírók. Az esküdtzések tagjai közé pedig a következő harminc személyt sorsolták ki:

Dr. Nistor Virgil ügyvéd, Rosca Nicolae kereskedő, Onisor Gavril kereskedő, Petricas Aurel szabómester, Penes Stefan kereskedő, Stelea Gheorghe tanító, Andrei Teodor gazdálkodó, Vlad Joan iparos, Borza Vasile földműves, Botez Nicolae nyugalmazott ezredes, Boca Gavril iparos, Andreica Traian bankhivatalnok, dr. Anca Emanuel orvos, Martalogu Joan, egyetemi tanár, Hubert Teodor nyomdász, Goina Teodor gyógyszerész, Gociman Aurel hirlapíró, Fodor Viorel kereskedő, Farcas Andrei züics, Eschenasi Simion, moziigazgató, Daicovici Constantin tanár, Cristea Vasile hivatalnok, dr. Müller Hermann ügyvéd, Blahiru Dumitru hivatalnok, Botoc Joan földműves, Bocor Vasile hivatalnok, Clujról, továbbá dr. Gáll ügyvéd, Bologa Valeriu bankigazgató és Pipos Victor kereskedő Huedinről és Barna János nyugdíjas tisztviselő Hidáról.

A harminc név közül aztán újabb sorolással fognak minden egyes tárgyalásra 9—9 esküdtet kijelölni.

Fel akarták gyujtani a japán városokat

Tokió, január 11. (Rador.) A cenzura tilalma folytán csak most számolnak be a lapok arról, hogy 350 fiatalember titkos terrorista szövetségbe tömörült, amelynek az volt a célja, hogy az összes nagy japán városokat felgyujtsák. A szövetség tagjai között több ismert író is volt.

Cecil O'Gorma ír költő látja vendégül Trockijt Mexikóban

Mexikó, január 11. (Rador.) Trockij Leo valószínűleg Cecil O'Gorma ír költő házában, Mexikó legelőkelőbb negyedében száll meg. A ház felőrányra fekszik a város központjától, elég messzire ahhoz, hogy esetleges tüntetéseket utközben le lehessen szerelni.

LEGUJABB SPORT

Keleti tura helyett Északra megy Románia B válogatottja

Bucuresti, január 11. (Az Uj Kelet tud.) A Gazeta Sporturilor jelenti, hogy a labdarúgószövetség összeállította a válogatott B-csapat folyó évi programját, amely a következő: Junius 27-én Lettországgal Kausban, július 4-én Litvániával Rigában, július 11-én Danzig válogatottjával Danzigban.

Az A-csapat június 27-én Bucurestiben játszik Svédország válogatottjával.

Hat győzelem és egy döntetlen az FC Rapid turamérlése. Bucurestiből jelentik: Az FC Rapid labdarúgó együttes tegnap befejezte keleti portyáját. Utolsó mérkőzését Isztambulban játszotta a város válogatottja ellen és azzal 2:2 (0:0) arányú döntetlent ért el. Szombaton a bucarestiek a Fener Bagce csapatát 4:1 arányban győzték le. Az FC Rapid 7 mérkőzést játszott turája során. Ebből hatot megnyert, egy döntetlen volt.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomás Cluj, Strada Baron L. Pop 10
Telefonszám: 8-61

CENZURA